Жураўы Як гэта было
Легенда і тайна нашага стагоддзя
Wala — Twist

Ніва
ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 11 (420) | ГОД IX | 15 САКАВІКА 1964 г. | ЦАНА 60 ГР

КВЕТКІ ЧЫНУ

Урачыстае святкаванне 20-годдзя Народнай Польшчы аб'яўлена ўжо таксама на Беласточчыне! Гэтай знамянальнай падзеі было прысвечана супольнае па[illegible]зваленне Ваяводскага Камітэта [illegible] быў праве[illegible] [illegible]олу і Ваяводс[illegible]арчую ра[illegible]вай. [illegible]21 годзе [illegible]

Пасядж[illegible] на [illegible] адкрыў старшыня [illegible]пры[illegible]а ВРН С. Жмійка. Ён [illegible] мі [illegible] ў ганаровых [illegible] гасцей з Ва[illegible] паслоў Беластоцкай зямлі — намесніка старшыні Дзяржаўнай Рады Б. Падэдворнага і намесніка прэм'ер-міністра Ю. Такарскага.

Варшаўскія госці перадалі насельніцтву Беласточчыны самыя гайлепшыя пажаданні. Яны высока ацанілі змаганне жыхароў Беласточчыны за развіццё эканомікі і культуры свайго ваяводства.

(Працяг на стар. 2)

ДОБРЫ ДЗЕНЬ, ВЁСКА

ПОМНІК 20-ГОДДЗЯ

Уперліся яны будаваць сабе ў вёсцы Забалоцце абавязкова дом культуры. Не тое, каб нейкую там звычайную святліцу. **Яны адразу ДОМ КУЛЬТУРЫ! Каб і кіно, і бібліятэка, і чытальня, і пакойчыкі для клубнай працы. Не менш як за 300 тысяч злотых.** І гэта ўсё ў Забалоцці — у невялікай вёсцы, якую мала хто ведае нават у сваім, Сямяціцкім, павеце.

Настаўніца Лукашэвіч можа быць задаволена. Яе мары ўрэшце спаўняюцца. Яна не першай маладосці, пражыла 50 год. У школу ходзяць дзеці яе вучняў. У Забалоцці вучыць настаўніца Лукашэвіч ужо шосты год. Маленькая тут школа. Усяго чатыры класы і адзін настаўнік, яна, **Уладзіслава Лукашэвіч.** Не адзін раз апавядала сваім выхаванкам аб шырокім свеце, аб людзях, аб жыцці ў горадзе. Распальвала тугу ў гэтых дзяцей, сярод якіх многа яшчэ не бачыла звычайнага кіно.

Пуста і глуха ў вёсцы, акружанай лясамі і балотамі. Да чыгункі каля 10-ці кіламетраў, да прыпынку ПКС — каля пяці. **Хацелася настаўніцы, каб хоць крыху святлей стала ў вёсцы Забалоцце. Знайшліся сябры гэтай высакароднай ідэі.** Паднялі задуму маладыя жыхары вёскі — члены Саюза сялянскай моладзі. Прылучыліся да іх партыйныя. За імі пайшлі ўсе сяляне разам са сваім солтысам **Петруком Вакулюком.** Выбралі арганізацыйны камітэт. Узначаліў яго **Яўгень Кандрацюк** — сакратар мясцовай партыйнай арганізацыі.

І што? Не, не паехалі члены арганізацыйнага камітэта ў Сямяцічы прасіць ласкі павятовых улад, як гэта найчасцей бывае. Яны выбралі цяжэйшую дарогу, але многа пэўнейшую. Яны ўсе супольна і кожны асобна пачалі думаць: дзе раздабыць грошай.

Нурэцкая грамадская рада праводзіла рамонт дарогі ад шашы ў Забалоцце. Неабходна было выразаць шмат альшыны і другіх дрэў — сяляне вёскі Забалоцце пайшлі на заработак. Вазілі пясок, жвір, пашыралі дарогу, вырэзвалі дрэвы, адвозілі ўласным транспартам у Нурэц, прадавалі тартаку. **За ўсё гэта разам сабралася каля 20 тысяч злотых.** Добры заработак, што? Мала хто адкінуў бы. **У Забалоцці аднак гэтымі грашыма не дзяліліся. Злажылі іх на конта арганізацыйнага камітэта будовы дома культуры.** Гэта быў першы залог, першы супольны капітал, які раздабылі не хітрасцю, не праз знаёмствы, а звычайна, цяжкай працай — так, як гэта заўсёды павінна быць. Потым прадалі яшчэ крыху лесу, які быў супольнай уласнасцю цэлай вёскі. Стаялі параскіданыя палоскі. Кожны ў вёсцы лічыў, што мае права да іх. Ехаў тады і рэзаў без агляданк. Вырашылі прадаць тартаку, каб нікога ў вочы не калола. Самі парэзалі, самі завязлі ў тартак. Выпала 32 з лішнім тысячы злотых. Маглі гэтыя грошы па роўну падзяліць. Ніхто не меў бы прэтэнзій. Яны аднак адлажылі іх на фонд будовы дома культуры. Мелі ўжо каля 50 тысяч злотых. Не задаволіліся гэтым. Хадзілі на заработкі, збіралі, адкладалі і сабралі ўжо каля 80 тысяч злотых. З такім капіталам можна канкрэтна думаць аб пабудове. З дапамогай прыйшоў прэзідыум ГРН у Нурцы. Адвёў на дом культуры ў Забалоцці 20 тысяч злотых.

Вясной, як толькі пусціць мароз, распачнецца ў Забалоцці праца. Усё, што будзе патрабаваць чалавечай сілы, сяляне Забалоцця зробяць самі. Такія прынялі абавязацельствы. Таму, хто так стараецца, як яны, трэба памагчы. Сямяціцкі аддзел культуры зразумеў гэта, і будова дома культуры ў Забалоцці з'явілася ў планах будовы на 1964 год.

Да сустрэчы на ўрачыстым адкрыцці гэтага дома культуры! **Будзе ён найлепшым помнікам 20 годдзя ў пасляваеннай гісторыі Забалоцця** — спакойнай вёскі сярод балота і хмызнякоў.

В. РУДЧЫК

ВАЖНЫ ЎКЛАД ВА ЎМАЦАВАННЕ ДРУЖБЫ ПАМІЖ ПОЛЬСКІМ І БЕЛАРУСКІМ НАРОДАМІ

Галоўнае Праўленне Таварыства польска - савецкай дружбы ў Варшаве ўрачыста і шырока адзначыла 45 гадавіну ўтварэння Савецкай Беларусі.

Адзначэнне юбілейнай даты пачалося падрыхтоўкай дапаможных матэрыялаў для лектараў ТППР. Тыражом 400 экз. выдадзены даклады Ніны Каменскай «45 год БССР», А. Баршчэўскага «Польска - беларускае культурнае супрацоўніцтва», В. Шведа «Культура і мастацтва Савецкай Беларусі» і Т. Стшэмэцкага «Інфармацыйны матэрыял аб БССР». На падставе гэтых матэрыялаў праведзены ў Варшаве, Беластоку, Ольштыне, Любліне і Лодзі семінары, прысвечаныя дасягненням Савецкай Беларусі.

Вялікую дапамогу ў праведзенні гэтых семінараў аказалі дзве дэлегацыі з БССР, якія прыбылі ў Польшчу на запрашэнне Галоўнага Праўлення ТППР. Алег Ясінскі, намеснік кіраўніка Дома партыйнай прапаганды пры ЦК КП Беларусі, і Уладзімір Навіцкі, дацэнт геаграфічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў Мінску, ад 18 да 24 студзеня г.г. у Ольштынскім, Беластоцкім і Варшаўскім ваяводствах 23 разы выступілі з цікавымі дакладамі аб Беларусі і прынялі ўдзел ў 24 сустрэчах з дзеячамі культуры і навукі.

Афіцыйная дэлегацыя Беларускага аддзела Таварыства савецка - польскай дружбы ў складзе старшыні аддзела Максіма Танка, дырэктара Інстытута марксізма - ленінізма пры ЦК КП Беларусі Ніны Каменскай і сакратара Абласнога Камітэта КП Беларусі ў Магілеве Ніны Снежковай ад 27 студзеня да 6 лютага г.г. наведала Люблінскае, Лодзінскае і Кракаўскае ваяводствы, дзе адбылося 27 цікавых сустрэч з польскім грамадствам.

Сардэчнай маніфестацыяй дружбы паміж польскім і беларускім народамі была сустрэча тав. Ніны Снежковай з насельніцтвам г. Тлушча, за вызваленне якога ад гітлераўскіх захопнікаў аддаў сваё жыццё бацька Н. Снежковай — артылерыст Савецкай Арміі.



Экспанаты беларускага народнага мастацтва на выстаўцы ў Варшаве.

У Варшаўскім клубе ТППР экспанавалася цікавая, першая таго роду выстаўка графікі і народнага мастацтва Савецкай Беларусі. Гэтая выстаўка наведала чаргова Лодзь, Ольштын, Беласток і Люблін.

Галоўнае Праўленне ТППР выслала ва ўсе свае ваяводскія і павятовыя аддзелы 600 камплектаў фотавыставак пад заг. «45 год Савецкай Беларусі», 350 грампласцінак і 46 камплектаў магнітафоннай плёнкі з беларускімі народнымі песнямі.

Многа цікавых мерапрыемстваў у сувязі з 45 гадавінай утварэння БССР правяло Варшаўскае Ваяводскае Праўленне ТППР, якое ўтрымоўвае непасрэдны кантакт з Мінскай вобласцю. Працаўнік гэтага Праўлення Т. Стшэмэцкі апрацаваў цікавую беларускую праграму канцэрта, з якім выступілі ў 14 мясцовасцях Мазоўша вядомыя польскія артысты Марыя Дрэняк, Тацяна Вайташэўская, Мар'ян Вазнічка, Томаш Дамброўскі і Уладзіслаў Сужынскі.

(Працяг на стар. 3)

ПОЛЬСКІ МЕМАРАНДУМ

Уладзіслаў Гамулка ў час свайго выступлення ў снежні мінулага года з выпадку заканчэння будовы нафтаправода «Дружба» ўпершыню сфармуляваў асноўныя прынцыпы новай польскай прапановы, якая датычыць умацавання міру ў цэнтральнай Еўропе. Ул. Гамулка не скрываў свайго сур'ёзнага непакою, выкліканага амерыканскімі планамі, накіраванымі на ўтварэнне шматбаковых ядзерных сіл Паўночна - атлантычнага пакту. А гэта, як вядома, у практыцы азначала б атамнае ўзбраенне Заходняй Германіі і магло б аказацца згубным для міру ў Еўропе і нават у свеце. ФРГ павязана ж з НАТО і таму кожная спроба выклікання ваеннай авантуры азначала б канфлікт між Усходам і Захадам, г. зн. сусветную вайну.

Таму словы Ул. Гамулкі мелі характар ас... ць не за- закліку, каб заходнія дзяржавы, адказныя за ... рызацыю ФРГ, праявілі разважнасць. Зараз у... гэтымі словамі пайшла канкрэтная прапанова ... елаў бе... скага ўрада, выражаная ў форме мемарандума... кіраванага да ўсіх дзяржаў, адказных за мір ... рапейскім кантыненце. Пяць пунктаў мемара...на ставіць пытанні замарожання ядзернага і тэрмаядзернага ўзбраення ў цэнтральнай Еўропе, а даклад...ей кажучы, на тэрыторыі Польшчы, Чэхаславакіі, ГДР і ФРГ. Згодна з прапановай, гэтыя чатыры дзяржавы не павінны прадукаваць атамную і вадародную зброю, не могуць яе прымаць ад іншых дзяржаў, ані аснашчаць ёю ўласнай арміі.

Што, аднак, складае асноўную частку мемарандума? Ён не прадбачвае, як гэта было ў выпадку папярэдняга плана Рапацкага, вывядзення з тэрыторыі Германіі ўзброеных сіл чужых дзяржаў знаходзячыхся там згодна з адпаведнымі пагадненнямі. Такім чынам польская прапанова ўлічыла погляды заходніх дзяржаў, якія адкідалі план Рапацкага перш за ўсё таму, што ён быццам бы парушаў «раўнавагу сіл» у Еўропе. Новы ж план напэўна гэтай раўнавагі не парушае. Асноўны націск кладзе ён на кантроль, які дагэтуль быў наймацнейшым пастулатам заходніх дзяржаў. Што датычыць членаў дагавору, г, зн. Польшчы, Чэхаславакіі, ГДР і ФРГ, дык план прадбачвае ўсялякія формы кантролю і нагляду, напрыклад, на фабрыках, дзе маглі б прадукавацца атамныя і вадародныя бомбы, пастаянную інспекцыю камунікацыйных шляхоў, партоў і аэрадромаў. Паводле польскага плана, кантроль і нагляд маглі б праводзіць змешаныя камісіі прадстаўнікоў дзяржаў Варшаўскага і Паўночна - атлантычнага пактаў, а нават прадстаўнікі другіх дзяржаў. А дзяржавы, войска і ўзбраенне якіх знаходзяцца на тэрыторыі, ахопленай пагадненнем, павінны абменьвацца ўсялякімі інфармацыямі аб запасах ядзернай і тэрмаядзернай зброі, каб можна было яе замарозіць. Як вядома, зараз у Жэневе праводзяцца размовы Камітэта па раззбраенню 18 дзяржаў. Тут большасць часу прысвечана абмеркаванню еўрапейскіх пытанняў. У такіх умовах дэлегаты не могуць прайсці міма польскага плана. Больш таго, заходнія дзяржавы не змогуць яго адкінуць. таму што ўлічвае ён амаль усе засцярогі Захаду. Ніхто, аднак, не ведае, якую пазіцыю зойме ФРГ, урад якой не выразіў ніякага афіцыяльнага погляду ў адказ на польскі план. Частка больш аб'ектыўнага заходнегерманскага друку дае гэтаму плану станоўчую ацэнку. Толькі рэвізіяністыя органы крытыкуюць яго за быццам бы спробу абмежавання ролі ФРГ у рамках заходняга саюза.

Прыняцце польскага плана Бонам азначала б адмову ФРГ ад нуклеарнай зброі, а калі б план аказаўся адкінутым, гэтая дзяржава прызналася б такім чынам да сваіх палітычных пазіцый рэвізіянізму і рэваншызму. Адказ на польскую прапанову будзе меркай адносін да пытанняў вайны і міру кожнай дзяржавы, якой гэтая прапанова датычыць.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Нацыянальнае пытанне

ЯК РАЗУМЕЎ ЛЕНІН

Кастрычніцкая рэвалюцыя адным ударам скончыла з «турмой народаў» — буржуазна - памешчыцкай Расіяй, абяспечыўшы палітычнае раўнапраўе ўсім прыгнечаным народам. Сацыялістычная дзяржава рабочых і сялян упершыню ў гісторыі чалавецтва абвясціла палітыку міру і дружбы, роўнасці і суверэннасці народаў.

Камуністычная партыя з першых дзён Савецкай улады разгарнула тытанічную працу па будаўніцтву новага жыцця. Найважнейшай складовай часткай гэтай дзейнасці з'яўляліся ...я пераўтварэнні ...жнацыянальных ... Ужо ў першых ...х дэкрэтах Савецкая ...лада абвясціла, што яна кладзе прынцып права нацый на самавызначэнне ў аснову сваёй унутранай і знешняй палітыкі. Савецкая ўлада дала аўтаномію для тых народаў, якія захацелі застацца ў рамках Расійскай федэрацыі на правах поўнага раўнапраўя і дабравольнасці. Дэкрэтамі савецкай дзяржавы былі ануляваны ўсе нераўнапраўныя дагаворы, якія царызм разам з іншымі імперыялістычнымі дзяржавамі накінуў Кітаю, Манголіі, Турцыі і Ірану.

Велізарнае значэнне мела правядзенне аграрных пераўтварэнняў. Савецкая ўлада правяла гэтыя пераўтварэнні з поўным улікам інтарэсаў сялянства ўсіх раней прыгнечаных нацыянальнасцей, нацыяналізавала і перадала ў бясплатнае карыстанне сялянства тыя землі, якія былі захоплены царызмам у нацыянальных раёнах.

Гістарычнае значэнне першых дэкрэтаў і пераўтварэнняў Савецкай улады па нацыянальным пытанні заключалася ў тым. што яны рэвалюцыянізавалі працоўныя масы шматнацыянальнай Расіі і прыгнечаныя народы ўсяго свету. Яны наглядна паказалі, што сапраўднае вызваленне ад нацыянальнага прыгнёту магчыма толькі пад сцягам пралетарскай рэвалюцыі.

Пасля кастрычніка 1917 г. ленінскае разуменне нацыянальнага пытання атрымала сваё далейшае развіццё ў такіх працах, як «Дэкларацыя праў працоўнага і эксплуатаванага народа», «Пралетарская рэвалюцыя і рэнегат Кауцкі», «Праект праграмы РКП(б)», «Першапачатковая накідка тэзісаў па нацыянальнаму і каланіяльнаму пытанню», «Дзіцячая хвароба «левізны» ў камунізме», «Да пытання аб нацыянальнасцях або аб «аўтанамізацыі».

У працах Леніна і рашэннях КПСС былі распрацаваны такія карэнныя праблемы нацыянальнай праграмы і палітыкі, як практычныя шляхі ажыццяўлення палітычнага, эканамічнага і культурнага раўнапраўя ўсіх нацыянальнасцей, прынцыпы будаўніцтва Савецкай шматнацыянальнай дзяржавы; сутнасць савецкай федэрацыі і яе карэннае адрозненне ад буржуазнай федэрацыі; шляхі развіцця дружбы і супрацоўніцтва вызваленых народаў; пытанні пралетарскага інтэрнацыяналізму, як найважнейшага прынцыпа ўнутранай і знешняй палітыкі Савецкай дзяржавы; заканамернасці развіцця нацыянальна - вызваленчага руху народаў Усходу і шмат іншых.

Ленінская нацыянальная палітыка абяспечыла паспяховае вырашэнне нацыянальнага пытання ў СССР. Яна мае цяпер сусветна - гістарычнае значэнне. Яна аказвае велізарнае ўздзеянне на ўмацаванне ўсёй сусветнай сацыялістычнай сістэмы, на развіццё міжнароднага рэвалюцыйнага рабочага і нацыянальна - вызваленчага руху.

Марксісцка - ленінскае разуменне нацыянальнага пытання паказвае ўсім народам свету шляхі і сродкі барацьбы за вызваленне ад нацыянальнага прыгнёту, шляхі стварэння нацыянальных адносін на асновах поўнай роўнасці, свабоды, дружбы і брацтва народаў.

КВЕТКІ ЧЫНУ

(Працяг са стар. 1)

Затым выступіў з прамовай І-шы сакратар ВК ПАРП А. Лашэвіч. Яго даклад глыбока ахарактарызаваў дасягненні Беласточчыны, якіх мы дабіліся на працягу мінулага 20-годдзя.

Не адно пакаленне, — заявіў дакладчык, — у гісторыі нашага народа не пачынала маршу да незалежнага быту ў такіх цяжкіх умовах.

Але таксама не адно пакаленне, пражываючае на землях сённяшняга Беластоцкага ваяводства, не змагло б пахваліцца аж такімі здабыткамі. Сілы адсталай калісьці Беласточчыны вызваліў і памножыў справядлівы сацыялістычны лад і разумнае кіраўніцтва ПАРП. У тым уся таямніца велізарных здабыч.

Ахвярнасць грамадства асабліва ярка праявілася ў працах грамадскім чынам. «Хопіць сказаць, — падкрэсліў дакладчык, — што на працягу апошніх 10 гадоў вартасць працы, выкананай грамадскім чынам, склала 913 мільёнаў злотых».

Пасля даклада А. Лашэвіча выступалі прадстаўнікі другіх палітычных партый, прафсаюзаў, маладзёжных, жаночых і іншых грамадскіх арганізацый, прадстаўнікі войска і навуковых кругоў Беласточчыны. Усе яны гаварылі аб дасягненнях сваіх арганізацый, прадпрыемстваў і ўстаноў за 20 год, усе яны выяўлялі сваю гатоўнасць ахвярна служыць Народнай Айчыне.

Затым удзельнікі ўрачыстага пасяджэння прынялі ліст, накіраваны І-му Сакратару ЦК ПАРП і Старшыні Дзяржаўнай Рады. У лісце гэтым выказваюць волю насельніцтва Беласточчыны, якое гатова адзначыць вялікі юбілей дзяржавы працай грамадскім чынам, якое гатова, не шкадуючы сваіх сіл, здабываць новыя этапы сацыялістычнага развіцця краіны.

І сапраўды, калі народны звычай кажа прыпадносіць юбіляру кветкі, тады найлепшым букетам на 20-годдзе Народнай Польшчы будуць кветкі працы грамадскім чынам.

В. Рудчык

СПОРТ

АБ „АМАТАРАХ" НА ЗАХАДЗЕ

Балельшчыкі спорту або захапляюцца перамогамі або бурна каментуюць паражэнні, так як, напрыклад, тыя апошнія, у Інсбруку, часта нават з іроніяй гавораць аб аматарах - спартсменах.

Але трэба шчыра сказаць, што мінулі ўжо тыя часы, калі аб поспехах вырашалі толькі талент і жаданне. Сёння, каб дабіцца добрых вынікаў, трэба ўкласці ў гэта немалыя грошы. Значыць, спорт не можа абыйсціся без дапамогі.

У Заходняй Еўропе называюць спартсменаў сацыялістычных краін «дзяржаўнымі аматарамі». Цікава, якія ж аматары жывуць у капіталістычных краінах? Прывядзем факты, якія выкрыла адна з венскіх газет, паказваючы сапраўдны воблік еўрапейскіх аматараў.

Пасля паражэння на Алімпіядзе ў Рыме, у Францыі ў справу ўмяшаўся сам прэзідэнт дэ Голь і па яго ініцыятыве ўзніклі тры спартыўныя батальёны — у Пане, Шамуа і Жонвілі. Больш 50 трэнераў па 27 спартыўных дысцыплінах рыхтуе 600 спартсменаў высокага класа і формы. Вядома, аплачвае трэнераў дзяржава.

Італьянцы перад Алімпіядай у Інсбруку чатыры месяцы трэніравалі сваю дружыну ў арганізаваным на кошт дзяржавы лагеры.

Шведскі парламент вырашыў залегалізаваць прафесію інструктара спорту. Уся справа ў тым, каб маладыя спартсмены, закончыўшы сваю спартыўную кар'еру, маглі мець «прафесію».

У ФРГ дзяржаўныя ўлады апрацавалі т.зв. «залаты план» для найлепшых спартсменаў. Дзяржава пакрывае ўсе кошты, а спартсмены толькі трэніруюцца.

Галандыя таксама не засталася ззаду. Урад абавязаў спартыўныя саюзы апрацаваць шматгадовы план трэніровак.

Апекуны англійскага спорту пераканаліся, што без дапамогі дзяржавы няма чаго чакаць добрых вынікаў. Яны таксама хочуць заваёўваць медалі на Алімпійскіх Гульнях.

Дзіўна, што дапамога з боку дзяржавы для спорту ў Польшчы, Чэхаславакіі, Венгрыі ці СССР інакш каментуецца на Захадзе.

Л. ТАРАСЕВІЧ

УСПАМІНЫ КАМУНІСТАЎ

11)

Уладзімір Станкевіч

АДЗІН З МНОГІХ

Каля гадзіны першай удзень я, Сашка Гулінскі (сакратар нашай хмяліскаўскай ячэйкі камсамола), яшчэ адзін камсамолец — мой сваяк Уладак Станкевіч і Міхась Матысік (як прадстаўнік райкома партыі на нашу канферэнцыю) пайшлі на танцы (у нас называлі «музыкі») ў Шаляпкі. Па дарозе далучыліся да нас хлопцы з Плюскалаўцаў, з якіх мы забралі з сабою яшчэ чатырох дзяўчат, каб было з кім танцаваць. Ішлі ў Шаляпкі, весела спяваючы. Дагнаў нас берастравіцкі паліцыянт Сідаровіч, які ехаў саньмі з Плюскалаўцаў, хоць мы яго ў Плюскалаўцах не бачылі. Ён спытаў нас:

— А куды ж гэта шаноўныя грамадаўцы маршыруюць?

— У Шаляпкі, на баль навагодні, — адказалі мы смеючыся.

— А можа мяне з сабой возьмеце?

— Калі ласка, — адказаў Матысік, — будзем мець добрую ахову і абаронцу, калі б шаляпаўцы захацелі нас пабіць.

— Дык да пабачэння ў Шаляпках! — выкрыкнуў паліцыянт і аддаліўся ў бок вёскі. Гэтая сустрэча нам не падабалася. Пачалі мы з Матысікам абмяркоўваць стварыўшаеся становішча, спадзеючыся мець на карку нашага «целаахоўніка».

— Што ж, — вырашыў Матысік, — водку хлёбаць ён любіць, дык для дабра справы не пашкадуем яму гарэліцы. Зальецца і будзе спаць, а мы сваё зробім.

Аднак у Шаляпках мы не спаткалі паліцая. Хтось бачыў, як ён ехаў праз вёску ў напрамку Бераставіцы. Да канферэнцыі было ўсё падрыхтавана ў хаце, якая не магла быць на падазрэнні. З увагі на праезд паліцая праз вёску, шаляпкаўскія камсамольцы ўзмоцнілі чуйнасць і абставу канферэнцыі.

Пасля заканчэння канферэнцыі тыя, каму было спешна дадому, адыходзілі, а рэшта накіроўвалася на танцы. Калі прыйшлі мы на вечарыну, была ўжо гадзіна 18-я і моладзь гуляла ва ўсю. Мясцовы гурток мастацкай самадзейнасці, пры дапамозе гурткоў з суседніх вёсак, падрыхтаваў вельмі цікавую, гумарыстычную батлейку, у якой дасталася панам, паліцаям і іх прыслужнікам. Гулялі мы, удзельнікі канферэнцыі, і весяліліся задаволеныя, што канферэнцыя прайшла ўдана, што не затрымаўся ў Шаляпках «пан пастарунковы» і што не перашкодзіў правесці так вечарыну, як было запланавана Ніхто з нас нават і не падумаў, што для некаторых гэтая вечарына будзе апошняй на некалькі год.

Апоўначы пачалі з вечарыны разыходзіцца. Ідучы дахаты, мы спявалі і чулі аддаляючыяся спевы моладзі з іншых вёсак. Здаровае марознае паветра нас падбадзёрвала, а залаты круг месяца асвятляў нам дарогу. Нацешыўшыся песнямі, мы пачалі абмяркоўваць план танцавальнай вечарыны ў нашай вёсцы на канец студзеня, пасля акцыі «3-х Л», у часе якой магла адбыцца канферэнцыя сакратароў партыйных ячэек з некалькіх навакольных вёсак.

Развітваючыся ў сваёй вёсцы з Сашкам Гулінскім, я дагаварыўся з ім, што замест ісці рана да работы на шашу, будзем у яго хаце пісаць лозунгі на акцыю «3-х Л». Гэту работу я вельмі любіў і з-пад мае рукі ўкладаліся на чырвоным палатне прыгожа выпісаныя белай фарбай вялікія літары.

Падыходзячы да свае хаты, я быў здзіўлены святлом у вокнах у такую познюю пару. «А можа хто з бацькоў захварэў?» — падумаў я. Адчыніў дзверы, а ў сенях... святло з ліхтара, які трымаў у руцэ бацька. Была ў сенях суседка Настуля Быліха і... паліцыянт Сідаровіч, які хадзіў па сенях і чагосьці шукаў Убачыўшы мяне, ён хутка падышоў да дзвярэй, зачыніў іх і, адгарадзіўшы сабою мне шлях да дзвярэй, іранічна сказаў:

— А вось і пан сакратар «Грамады»! Позна панок з навагодняга балю вяртаецца.

— Бо чакаў там на пана, — адгрызнуўся я. — А пан Сідаровіч, як бачу, памыліўся адрасам. Баль быў у Шаляпках, а не ў Хмяліску, аб чым мы пану гаварылі ўдзень пры сустрэчы. І чаго ж пан у нашых сенях шукае?

— А таго, што пан сакратар схаваў.

— Я нічога нідзе не хаваў, бо нічога да хавання не маю. — адазваўся я са злосцю.

А ў галаве неспакойна б'юцца думкі: «Знойдзе ці не знойдзе?!.. Каб толькі не шукаў на гары... А можа ўжо там быў?» Але спытацца бацькі няма як А на гары ў страсе мой нелегальны пісталет (малая «бельгійка»), які я атрымаў у падарунак ад афіцэра — беларуса, паходзячага з суседняй вёскі Плюскалаўцы. Даў ён мне пісталет, а Міхасю Матысіку 5 пісталетаў для партыі яшчэ перад майскім пераваротам Пілсудскага. Акрамя пісталета, была ў страсе схована камуністычная літаратура. Аднак на гары Сідаровіч не быў, бо загадаў лезці на гару мне першаму, а сам лез за мною, трымаючы ў руцэ гатовы да стрэлу пісталет Бацька лез за намі і свяціў ліхтарыкам. На гары Сідаровіч агледзеўшы куты, выняў з-за халявы штык і пачаў ім пароць у стра-



РЫХТУЮЦЦА ДА АГЛЯДУ

Гурткі БГКТ у Сямяціцкім павеце пры дапамозе інструктара ГП арганізавалі шмат мастацкіх калектываў і падрыхтоўваюцца зараз да агляду мастацкай самадзейнасці. У вёсцы Літвінавічы гурток БГКТ падрыхтоўвае п'есу «Суседка», у Вульцы - Нурэцкай — «Паўлінка», а ў Верпалі і Вычулках — «Жыць на гэтым свеце».

Найлепш падрыхтаваным з'яўляецца калектыў з вёскі Стоўбцы, дзе моладзь развучыла п'есу «Бярозка». Кіраўніком гэтага калектыву з'яўляецца Ліда Якімчук, якая выконвае галоўную ролю «Бярозкі».

Драмгурток са Стоўбцаў выступаў ужо з гэтай п'есай два разы ў сваёй вёсцы і ў вёсцы Літвінавічы.

Сяргей Крэйза
Мілейчыцы

Ліда Якімчук у ролі «Бярозкі».

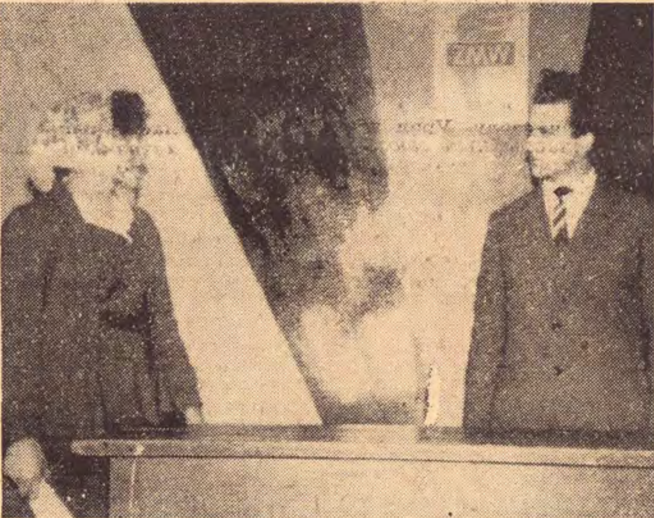
УРАЧЫСТАСЦЬ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Нядаўна ў памяшканні варшаўскага аддзела БГКТ адбылася ўрачыстасць для дзяцей актыву. Малышы дашкольнага ўзросту выступалі з беларускімі вершамі, песнямі, а пасля танцавалі твіст.

150-ТАЯ ГАДАВІНА ТАРАСА ШАЎЧЭНКІ

У сувязі з 150 гадавінай з дня нараджэння вялікага украінскага паэта Тараса Шаўчэнкі 29 лютага ў памяшканні ГП БГКТ адбыўся ўрачысты вечар. Аб жыцці і творчасці Т. Шаўчэнкі расказаў прысутным вядомы на Беласточчыне паэт, Алесь Барскі. Віктар Швед прачытаў свой верш, напісаны з нагоды вялікай гадавіны. Пасля прысутным быў паказаны савецкі кінафільм.

мх



Аркадзь Навіцкі ў ролі Сымона і Вера Ціханюк у ролі Вольгі ў п'есе «Суседка» (Літвінавічы).

ДА 75-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

САЛАМОН МІЛЕР

Саламон Мілер — псеўданім Шлёмка — нарадзіўся у 1889 дзе ў Кнышыне. Дзяцінства правёў у Заблудаве.

13-гадовым хлапчуком пакінуў бацькоўскі дом і пачаў самастойнае жыццё. Ён паступіў у Беластоку ў невялічкую гарбарню і стаў кваліфікаваным строгалем. Маючы каля 16 год, Мілер уключыўся ў рабочы рух.

У рэвалюцыі 1905 — 1907 гадоў Шлёмка, шаснаццацігадовы юнак, актыўна змагаецца ў складзе баявых дружын самаахове. Два разы яго арыштоўвалі (1907 і 1910 г.г.). Будучы ў царскай арміі, ён узначаліў бунт салдат, пасля чаго вымушаны быў эміграваць.

У Амерыцы ён працуе ў друкарні і ўдзельнічае ў прафесіянальным руху. Калі пачалася ў Расіі Кастрычніцкая рэвалюцыя, Шлёмка імкнецца вярнуцца на радзіму. На Беларусь Шлёмка прыязджае ў 1918 годзе з дарам для рэвалюцыі ад амерыканскіх рэвалюцыянераў — з добра абсталяванай друкарняй. Тут ён добраахвотна ўступае ў рады Чырвонай Арміі і змагаецца з Юдзенічам. У 1919 годзе ўступае ў рады РКП(б). У тым жа 1919 годзе Шлёмка працуе ў Смаленскім гарадскім камітэце РКП(б), кіруючы секцыяй працы сярод яўрэйскага насельніцтва.

На пачатку 1920 года Замежнае Бюро ЦК Кампартыі Беларусі накіравала Мілера на падпольную работу ў Вільню і Мінск. У Мінску Шлёмка ўзначаліў гарадскі камітэт партыі.

Пасля вызвалення Мінска Шлёмка быў пераведзены на гаспадарчую работу, але ўжо ў 1921 годзе яго зноў пасылаюць на падпольную работу, і летам таго ж года Шлёмка прыбыў у родны Беласток.

У Беластоку Шлёмка ў хуткім часе быў выбраны сакратаром падпольнага камітэта партыі. Ад гэтага часу ён актыўна ўключаецца ў польскі рэвалюцыйны рух, аддае яму ўсе свае сілы.

1922 год быў годам хуткага развіцця беластоцкай арганізацыі КПРП, рос яе ўплыў на масы. Так, напрыклад, у верасні 1922 года на акружной канферэнцыі прафсаюзаў большасць дэлегатаў прымкнула да камуністаў: з 68 дэлегатаў 45 было камуністаў і іх прыхільнікаў. Дэлегатамі на краёвы з'езд тэкстыльшчыкаў ад Беластока былі выбраны ўсе камуністы.



С. Мілер у 1924 г.

Пашырылася сувязь з вёскай. Камуністы мелі моцны ўплыў на жанчынработніц Беластока, асабліва тэкстыльшчыц. Партыя стварыла спецыяльнае бюро для працы сярод жанчын. Гэтае бюро і працу сярод моладзі ўзначальваў Шлёмка.

Разам з тым Шлёмка часта выязджаў у Вільню, Гродна, Брэст, наладжваў сувязь з іншымі арганізацыямі. На пачатку 1923 года Шлёмка прымае ўдзел у II з'ездзе Камуністычнай Партыі Польшчы як дэлегат ад беластоцкіх камуністаў.

У канцы кастрычніка 1923 года ў Вільні Шлёмка ўдзельнічае ў першай устаноўчай канферэнцыі Камуністычнай Партыі Заходняй Беларусі як часткі Камуністычнай Партыі Польшчы.

З гэтага часу, ад заснавання КПЗБ да 1934 года Шлёмка быў адным з віднейшых яе кіраўнікоў. Ён быў членам ЦК, а ад 1926 г. членам Бюро ЦК КПЗБ, удзельнікам I, II, III канферэнцыі КПЗБ, I з'езда КПЗБ, II, IV, VI з'ездаў КПП, IV канферэнцыі КПП, а таксама VI Кангрэса і шэрагу пленумаў Выканкома Камінтэрна.

У 1934 годзе Мілер пераходзіць на партыйную работу ў Савецкай Беларусі. Тут ён некалькі разоў выбіраўся ў склад ЦК кампартыі Савецкай Беларусі.

У 1935 годзе Мілер быў накіраваны ЦК ВКП(б) ў Заходнюю Сібір, у Омскі абком партыі. У 1936 годзе ён ўзначальвае камісію савецкага кантролю Омскай вобласці.

1 верасня 1937 года, у абстаноўцы беспадстаўных рэпрэсій, трагічна абарвалася жыццё вернага сына партыі, які верай і праўдай служыў справе камунізма.

РОЗА КАГАН
Омск

„ЗВЯЗДА" АБ БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАЛОГІІ Ў ВАРШАВЕ

Друк Савецкай Беларусі часта змяшчае артыкулы і нарысы аб культурным і навуковым жыцці нашай краіны. Нямала месца ўдзяляў ён таксама і праявам грамадска - культурнага жыцця беларусаў у Польшчы. Нядаўна беларуская тэматыка ізноў апынулася на старонках папулярнай у БССР газеты «Звязда» ад 20 лютага г.г. Маем тут на ўвазе артыкул Г. Ужыцкай «Беларуская філалогія ў Варшаўскім універсітэце».

Аўтар расказвае нам аб заснаванні ў Варшаве кафедры беларускай філалогіі, якая вось ужо восьмы год паспяхова працуе, падрыхтоўваючы высокакваліфікаваныя кадры ў галіне літаратуразнаўства і мовазнаўства. Г. Ужыцкая падкрэслівае заслугі арганізатара гэтай першай у гісторыі польскай навукі ўстановы — прафесар Антаніны Абрэмбскай - Яблонскай. Дзякуючы яе энергічным захадам і намаганням быў створаны неабходны навуковы апарат, паявіліся першыя выпускнікі беларускай філалогіі. Зразумела, пачаткі не былі лёгкімі. І тут з дапамогай прыйшлі навуковыя ўстановы БССР, якія прысылалі спачатку выкладчыкаў па літаратуры і мовазнаўстве. Сур'ёзную дапамогу аказала таксама Беларускае таварыства па развіццю культурных сувязей з заграніцай. Яно забяспечыла кафедру кнігамі і ўсялякімі навуковымі дапаможнікамі. Пры кафедры склаўся калектыў навуковых супрацоўнікаў, якімі кіруе прафесар Антаніна Абрэмбская-Яблонская. У артыкуле адзначаецца, што яна загадвае таксама аддзяленнем беларускай філалогіі Інстытута славяназнаўства Польскай Акадэміі навук. Г. Ужыцкая звяртае ўвагу на няспынныя кантакты паміж беларускімі філолагамі ў Польшчы і іх калегамі ў Мінску.

У асноўным, беларуская філалогія падрыхтоўвае настаўніцкія кадры для беларускіх школ у Польшчы. Аказваецца, ужо 25 выпускнікоў атрымала званні магістра. Аднак разам з тым у асяроддзі беларускіх філолагаў у Варшаве разгортваецца навуковая дзейнасць. Спрыяюць гэтаму сувязі з Беларускім дзяржаўным універсітэтам, Мінскім педагагічным інстытутам і Беларускай Акадэміяй навук. Адным з вынікаў гэтых сувязей з'яўляецца работа над польска - беларускім і беларуска - польскім слоўнікамі. Як вядома, першая частка слоўніка ўжо выйшла з друку. Г. Ужыцкая прыгадвае нам прозвішчы аўтараў гэтага сур'ёзнага мерапрыемства; з польскага боку працуюць тут праф. А. Абрэмбская - Яблонская і старшы асістэнт кафедры А. Смулко. З савецкага боку — М. Суднік і М. Лобан.

Аўтар артыкула ў заканчэнні дае цікавую звестку, што работай кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта вельмі зацікавіліся іншыя універсітэты і што зараз над стварэннем падобных устаноў задумваюцца ў Чэхаславакіі і Югаславіі.

(км)

ВАЖНЫ ЎКЛАД ВА ЎМАЦАВАННЕ ДРУЖБЫ ПАМІЖ ПОЛЬСКІМ І БЕЛАРУСКІМ НАРОДАМІ

(Працяг са стар. 1)

Варшаўскае Ваяводскае Праўленне ТППР супольна з газетай «Трыбуна Мазавецкая» распісалі конкурс для чытачоў пад лозунгам «Што ведаем аб БССР», які закончыўся ў канцы лютага г.г. Аб шырокім зацікаўленні конкурсам з боку чытачоў сведчыць той факт, што на конкурс уплыло звыш 1000 адказаў. На старонках «Трыбуны Мазавецкай», а таксама ў часопісе «Пшыязнь» паявілася шмат артыкулаў, прысвечаных БССР. У Варшаўскім ваяводстве на розных прадпрыемствах адбылося звыш 400 ўрачыстых вечароў, прысвечаных адзначэнню юбілея Савецкай Беларусі.

Урачыстае адзначэнне ў Польшчы 45 гадавіны ўтварэння БССР у значнай меры спрыяла пашырэнню ў польскім грамадстве ведаў аб Савецкай Беларусі, умацаванню дружбы і сяброўскага супрацоўніцтва паміж польскім і беларускім народамі.

ВІКТАР ШВЕД



Дэлегацыя БССР у складзе: Ніна Каменская, Ніна Снежкова і Максім Танк у час сардэчнай размовы з сакратаром ГП ТППР Тадэушам Ксёнжкам.

се. Я цвёрда вырашыў, што калі Сідаровіч знойдзе літаратуру ці пісталет, дык саскочу хутка па драбіне ўніз, выбіўшы перад гэтым у бацькі з рук ліхтар, і ўцяку. Бо я не ведаў, што на двары пільнуе нашу хату паліцыянт, які схаваўся пэўна за хату ў той час, калі я вяртаўся дадому, і таму я яго не бачыў. Але Сідаровіч нічога не знайшоў. Папароўшы ў многіх месцах страху, ён, прабурчэўшы: «Пэўна дзесь спрытна схована», — пачаў злазіць з гары, загадаўшы мне ісці за ім, а бацьку свяціць. Увайшлі мы ў хату. Быў там наш солтыс і шпік Скірмунт з гродзенскай дэфензівы (палітычнай тайнай паліцыі), які шукаў у хаце, бо ўсё было папераварочана і параскідана. Убачыўшы мяне, ветліва спытаў:

— Ці пан Влодзімеж?

Пачуўшы мой сцвярджальны адказ, пачаў вылзіўляць:

— Такі малады, а ўжо на танцы і да дзяўчат хадзіць і палітыкай займаецца. Хоча быць бальшавіцкім камісарам, а можа і беларускім Леніным?

Я, глянуўшы на маці, прачытаў на яе твары боль і ўбачыў слёзы. Таму не адазваўся на правакацыйную рэпліку шпіка.

Праз увесь час вобыску шпік і паліцай ані слаўцом не абмовіліся пра камуністычную дзейнасць, а гаварылі толькі аб маёй «антыдзяржаўнай» дзейнасці ў «Грамадзе». Я маўчаў. У хаце не было нічога, што магло б сведчыць аб нелегальнай рабоце, былі толькі грамадаўскія газеты і часопісы, пратаколы з пасяджэнняў гміннага камітэта «Грамады» і іншыя грамадаўскія паперы і дакументы. Усё гэта яны спакавалі. Загадалі мне апрануцца, надзелі на рукі жалезныя кайданкі, адапхнулі маці, якая з плачам кінулася да мяне, а выходзячы за мной з хаты, шпік сказаў бацькам:

— Бярэм яго толькі ў Бераставіцу на допыт і спісанне пратакола. Заўтра вернецца дахаты.

На двары стаялі запрэжаныя сані знаёмага бераставічаніна Вінцука Хамені. Селі мы ўсе ў сані і паехалі ў Бераставіцу. Цешыла мяне, што нічога паліцаі не знайшлі. «Але што за прычына вобыску і арышту, каго яшчэ ўзялі, каго з нашай вёскі? Каб хоць не Матысіка, бо хто тады пакіруе працай?» Такія і ім падобныя думкі блукалі па галаве. «Але ж я, вяртаючыся з Шаляпкаў, ішоў праз усю нашу вёску і нічога падазронага нідзе не заўважыў, ва ўсіх вокнах было цёмна», — прыпамінаў я.

Уязджаем у Бераставіцу — вакол ціха, толькі дзе-недзе адазвецца сабака. Звярнуўшы ў вуліцу, дзе быў пастарунак паліцыі, я здалёк угледзеў двое саней, з якіх высядалі паліцыянты з арыштаванымі і накіроўваліся ў панадворак, дзе быў арышт. Прыехалі і мы да мэты падарожжа, але мяне павялі не ў панадворак, а адразу на пастарунак. Увайшоўшы з калідора ў пакой, я ўбачыў у ім двух паліцыянтаў, а ў трох кутках сядзелі... Антон Расінскі, Аляксандр Дзежка з Бераставічан (старшыня гміннага камітэта «Грамады») і Марыя Сляўка (з Цецяроўкі, скарбнік гміннага камітэта «Грамады»). Усе трое — члены райкома партыі. Мяне пасадзілі ў чацвёрты кут. Паліцыянты пільнавалі, каб мы не ўцяклі і каб між сабой не гаварылі. Сядзелі мы, пазіралі адзін на другога і думалі... Хіба, аднолькава. Часамі чуліся нейкія прыглушаныя крыкі і шум галасоў, або заглядалі ў пакой шпікі. Каля поўдня прынеслі і падалі нам торбы з ядою, прынесеныя нашымі бацькамі.

Толькі аж пад вечар паклікалі кудысьці Расінскага, і да нас ён не вярнуўся. Праз гадзіну — дзве паклікалі Марыю Сляўку, а за 15—20 мінут — Дзежку. Гадзіны дзве — тры сядзеў я адзін з адным паліцыянтам, які быў не бераставіцкі і да мяне зусім не адзываўся.



ШЛЯХАМ ДВАЦЦАЦІГОДДЗЯ

З „ГРАМАДАЙ" У СВЕТ

5 год ужо мінае, як быў у Беластоку арганізаваны аддзел «Грамады». 5 аўтобусаў яе за гэты час перавезлі многа людзей, многім паказалі ваяводства і краіну. 1963 год прынёс пэўныя новыя формы дзейнасці «Грамады». Першая ў краіне экскурсія солтысаў з Беласточчыны, якія праехалі «Шляхам пабыту Леніна ў Польшчы», многа навучыліся ад сваіх калег з Кракаўскага ваяводства. Упершыню таксама «Грамада» арганізавала курорт для 211 асоб у Аўгустове ў санаторыі «Налэнчув». Такая дзейнасць будзе прадаўжацца.

Дзякуючы «Грамадзе» ў Польшчу прыязджаюць турысты з заграніцы. У снежні мінулага года група высока пастаўленых асоб з 13 краін свету адведала Беласточчыну. Пабывалі ў Беластоку і Белавежы. Былі вельмі задаволены. У дакументах «Грамады» захоўваецца падзяка за подпісамі прадстаўнікоў Інданезіі, Індыі, Японіі, Бразіліі, Ганы, Чылі, Сірыі і іншых. У новым годзе наша слаўная Белавежа будзе цешыць вочы турыстаў з Чэхаславакіі. Ад нас таксама можна выехаць за граніцу: Чэхаславакія, Балгарыя, ГДР. Ужо «Грамада» прымае заказы на такія экскурсіі.

«Грамада» створана і хоча служыць перад усім для вёскі. Наша супольная акцыя «Шляхам Дваццацігоддзя» павінна рушыць з месца засядзелыя забітыя вёскі. (вл)

На здымку: удзельнікі экскурсіі з ПГР у Лэнгувку перад помнікам Леніна ў Пароніне.

АКТЫВІЗАЦЫЯ ГАЙНАЎКІ (III)



Планы

Гаспадарчая актывізацыя Гайнаўкі і пасёлкаў павета з'яўляецца заўсёды актуальнай праблемай. Разгледзім галоўныя напрамкі актывізацыі ў 1964—1965 гадах, а таксама ў наступным пяцігадовым плане. Перспектыўныя планы гэтых мясцовасцей даволі цікавыя.

Зараз разбудоўваюцца і мадэрнізуюцца прадпрыемствы драўніннай прамысловасці ў Гайнаўцы. Да 1970 года пабудуецца фабрыка пліт са стружкі (вюровых), мэблевая фабрыка і фабрыка перапрацоўкі гароднiны і ляснога руна. Будзе таксама пабудавана хімічная пральня, тэхнікум драўніннай прамысловасці, вадаправодна - каналізацыйная сетка з ачышчальняй сцекаў, жыллёвыя дамы на 1500 пакояў, чыгуначны вакзал і пачакальня ПКС у Гайнаўцы. За гэты час Гайнаўка стане прыгожым горадам.

У Гайнаўскім павеце ёсць пяць мястэчак. Называюць іх у нас асадамі: Белавежа, Нарва, Нараўка, Чарэмха і Кляшчэлі. У іх таксама шмат трэба зрабіць.

Перш за ўсё пагаворым аб Белавежы. Беручы пад увагу яе турыстычны характар, неабходна тут большая фінансавая дапамога. Зараз знаходзіцца там у будове вялікая сучасная турыстычная гасцініца, якая вельмі там патрэбна. Будаваць у Белавежы трэба яшчэ многа. Да сёння няма там вакзала, стаянкі аўтамабіляў, належнага кіно, асветленых вуліц і добрых на іх маставых. Усё гэта неабходна зрабіць, каб не было сорамна перад турыстамі, якіх шмат прыязджае нават і з-за граніцы.

Згодна з перспектыўным планам, будзе пабудавана некалькі гандлёва - паслуговых павільёнаў, аптэка і механічная пякарня.

Сярод пушчы на турыстычных шляхах знаходзіцца тры вёскі: Тэрэміскі, Буды і Пагарэльцы. Пакуль што найважнейшай справай для гэтых вёсак з'яўляецца электрычнае святло.

У Чарэмсе знаходзіцца чыгуначная насычальня драўніны і рамонтныя майстэрні лакаматываў з устарэлым абсталяваннем. Таму неабходна будова новых майстэрань. Жыллёвыя ўмовы ў Чарэмсе таксама вельмі цяжкія. Значыць, трэба будаваць кватэры для чыгуначнікаў.

Важнай справай з'яўляецца будова шашы, спалучаючай Чарэмху з Кляшчэлямі.

У асадах Кляшчэлі, Нарва і Нараўка патрэбны дамы культуры, а ў Нарве і Нараўцы — лазні і механічныя пякарні.

У Кляшчэлях ужо ў бягучым годзе пачнецца будова пункта аховы здароўя і рамізы. У Ляўкове ў наступным годзе будзе будавацца фабрыка будаўнічых матэрыялаў. Яна адыграе вялікую ролю ў гаспадарчай актывізацыі гэтай аколіцы.

Ю. Козак

Гайнаўка

КОНКУРС на памяткі і падарункі

Памятка, падарунак маюць вялікае значэнне для сужыцця людзей. Малая памятка робіць вялікіх прыяцеляў, — гаворыцца. Але хоць малая — прыемна, калі яна арыгінальная і прыгожая. Такая, бадай, думка была ў арганізатараў новага конкурсу на памяткі і падарункі народнага вырабу.

Для народных вытворцаў гэты конкурс. Паводле яго, памяткі павінны быць танныя, выкананыя з лёгкадаступных матэрыялаў.

Памяткі павінны быць зусім новымі тыпамі народных вырабаў.

Працы трэба прысылаць да 30.IV.64 г. на адрас: Spółdzielcze Zrzeszenie Chałupników i Wytwórców Ludowych Białystok, ul. Kijowska 10.

Узнагароды ад 1-шай за 3 тысячы злотых да некалькіх пахвал па 500 злотых. Пры тым працы, прыгодныя для прадукцыі, будуць куплены.

Дакладныя інфармацыі аб конкурсе атрымаеце ў Аддзеле культуры ВРН, Беласток, Міцкевіча 5, пакой 83, тэл. 21— . Інфармуе Ірэна Шарэйка.

ПА СЛЯДАХ НАШЫХ МАТЭРЫЯЛАЎ

Мілейчыцам не вязе з каўбаснікамі

Восенню, у сорак другім нумары «Нівы», быў надрукаваны рэпартаж пад назваю «Мілейчыцкая мазаіка».

Пісалі пра камбінацыі і п'янства мілейчыцкіх мяснікоў і іх шэфа. Пісалі таксама пра такую нецярпімую справу, як будова мясцовай лазні, якая зацягнулася на доўгі час.

Як мы даведаліся, шэф ужо зняты з займаемай пасады дысцыплінарным парадкам і, пэўна, яшчэ пасядзіць у турме за шматтысячныя камбінацыі. На яго месца прыедзе новы, чужы, нікому незнаёмы. (Кажуць, так павінна быць лепш).

А лазня? Лазня будзе і то хутка, бо ў гэтым годзе. Мо' не цэлая, але сцены з вокнамі і дах напэўна. Так запэўніваў нас сакратар мілейчыцкай грамадскай рады. (ся)

НАЙБОЛЬШ АХВЯРНЫЯ

Ваяводскі камітэт Фронта адзінства народа падвёў вынікі мінулагодняга спаборніцтва за найлепшае месца ў працах грамадскім чынам. Найбольш ахвярна працавалі жыхары Беластоцкага павета. Калі падлічыць вартасць таго, што яны зрабілі грамадскім чынам, склалася б сума ў 18 мільёнаў 578 тысяч злотых. Многа гэта ці мала? Што ж, за гэтыя грошы можна пабудаваць 6 вясковых дамоў культуры.

Другое месца прыпала Сямяціцкаму павету. Грамадзяне гэтага павета, працуючы грамадскім чынам, узбагацілі супольнае дабро на 18 мільёнаў 500 тысяч злотых. Як бачым, адсталі яны ад Беластоцкага павета толькі на 78 тысяч зл. Далей сярод найбольш ахвярных вылучаюцца Ломжынскі павет — 15 мільёнаў 413 тысяч зл., і Манецкі — каля 10-ці мільёнаў злотых.

Праца грамадскім чынам праводзілася для адзначэння года Беластоцкай зямлі. Цяпер святкуем 20-годдзе народнай улады. Ужо зараз грамадзяне шматлікіх вёсак прымаюць на сябе абавязацельствы адзначыць працай грамадскім чынам гэтую знамянальную падзею ў гісторыі нашай дзяржавы. Вось са Шлёнска прыходзяць весткі, што рабочыя горада Сасновец кінулі заклік: кожны грамадзянін Польскай народнай рэспублікі ў гонар 20-годдзя народнай Польшчы перапрацуе грамадскім чынам не менш 20-ці дзён.

Нядаўна на адной з нарад партыйнага актыву Сямяціцкага павета старшыня Прэзідыума ПРН Вацлаў Дамінікоўскі падняў саснавецкі заклік:

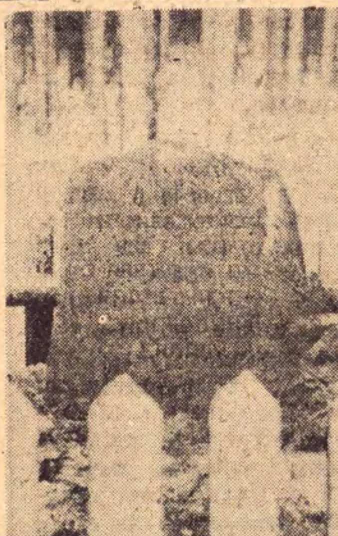
— У нашым павеце, — гаварыў ён, — сяляне трымаюць больш 14 тысяч коней. Вось каб не толькі кожны селянін сам папрацаваў грамадскім чынам для агульнага дабра 20 дзён, але каб да працы гэтай прыступіў з падводай. За 20 дзён работы можна было б зрабіць столькі, што вартасць выкананай працы склала б каля 30 мільёнаў зл. Калі не верыце, дык самі палічыце, беручы пад увагу, што за адну днёўку чалавека з канём плацяць у нас не менш 100 зл.

Віншуем тады найбольш ахвярных з перамогай і жадаем не меншых поспехаў у гэтым годзе. А сваёй дарогай, над прапановай старшыні Дамінікоўскага варта прызадумацца. Не толькі прызадумацца. Яе трэба ажыццяўляць (вр)



Лёня не памятае тых страшных дзён. Яму тады было толькі 3 гады. Не памятае ён роднага бацькі. Гадаваўся і рос без яго. Аб усім даведваецца ён з расказаў сваёй маці. Ён ведае і нам паказвае, што вось тут у суседняй яме побач з трыма расстралянымі і закапанымі партызанамі былі закапаны цэлы 11-ці жыхароў вёскі Полька, у тым ліку і яго бацькі. Тут, дзе былі магілы гэтых мучанікаў, зараз пастаўлены невялікі крыж, які паводле мясцовых абычаяў найлепш прыпамінае аб ушанаванні гэтага месца

— Расстрэльвалі вось там, у ляску, — гаворыць Лёня. (Лясок гэты бачым на здымку). Там пралілася кроў нявінных жыхароў Полька. Але не паехаў Лёня Казберук паказваць гэтае месца. Відавочна, нязносна цяжка яму робіцца на душы, калі ён там з'яўляецца. Паказвае нам гэты лясок наш прыяцель, старшыня Прэзідыум ГРН у Юшкавым Грудзе Мікалай Міруць. Па яго ініцыятыве ў памяць загінуўшых у Польку ўстаноўлены памятны камень. Сюды штогод першага верасня прыходзяць школьнікі і аддаюць чэсць загінуўшым.



Памятны камень у гонар загінуўшых.

А як гэта было? Вёсачка Полька налічвала толькі 5 хат. Акружана яна лесам і толькі ў адным месцы стыкаецца з сенажацямі над рэчкай Нараў. Часта прыходзілі ў Полька партызаны Тут начавалі, елі, тут даведваліся аб рухах немцаў, тут заўсёды знаходзілі падтрымку і дапамогу. Некаторыя партызаны, як Сцяпан Фёдараў і Васіль Пятроў, партызанілі ў аколіцах Полька і суседніх вёсках ад самага пачатку нямецкай акупацыі. Знал тут многіх людзей. Партызаны мелі прэтэнзіі да падсолтыса ў Круглым Ляску Ёзіка Кужалеўскага. Некаторыя кажуць, што ён быў у немцаў даносчыкам на партызан. І таму партызаны яго забілі. У некалькі дзён пасля гэтага выпадку наехала сюды многа немцаў. Акружылі вёсачку і ўсіх жыхароў Полька вывезлі ў Міхалова. Усіх мужчын, а менавіта Міколу Карэтка, Івана Казберука, Хведара Паскробку з сынамі Лук'янам і Міхасём, Лявона Харкевіча з сынамі Данілам і Ёзікам і Сяргея Харкевіча з сынам Васілём немцы забралі і здзекваліся ў засценках гестапа. Нечала-



Лёня Казберук паказвае, дзе былі закапаны расстраляныя, у тым ліку і яго бацька.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

УЖО ВЯСНА!

Надвор'е пужае нас халадам, людзі прадказваюць, што ніколі невядома, яшчэ ў сакавіку зіма можа паказаць сябе, але ўжо вясна, сялянская вясна. На днях выязджаем у поле, каб рыхтаваць глебу пад яравыя. Ад тэрміну веснавых палявых работ у значнай меры залежаць ураджаі.

Вясною раслінам трэба стварыць добрыя ўмовы для вегетацыі. Стараемся як найменш пераварочваць глебу, каб не перасушыць яе і не распыліць. Некалькіразовае баранаванне, якое яшчэ прымяняюць беластоцкія сяляне, а таксама і культывацыя (асабліва культыватарам са спружынаванымі лапамі) не толькі не павялічваюць ураджаю, а часам нават абніжаюць яго. Асноўныя прылады вясной — барана і валакуша.

На Беласточчыне вялікае значэнне мае добрая падрыхтоўка глебы пад яравыя. Збожжавыя расліны займаюць у нас 62% ворнай зямлі, значыць, ураджаі яравых будуць вырашаць аб размерах сельскагаспадарчай прадукцыі.

У паўднёвым і ўсходнім раёнах ваяводства ёсць нямала глеб, на якіх добра расце яравая пшаніца і ячмень. На гэтыя расліны трэба звярнуць большую ўвагу, бо яны даюць пераважна лепшы ўраджай, чым авёс. З другога боку, важная справа — абмежаваць імпарт пшаніцы. А ён можа быць значна зменшаны шляхам пашырэння пасеваў пшаніцы на нашай тэрыторыі. Вынікі апошніх год паказваюць, што ўраджай пшаніцы на 2—3 ц вышэйшы, чым жыта.

Яравая пшаніца патрабуе добра ўгноенай, не вельмі сухой глебы. Вопыт паказаў, што не варта даваць пад пшаніцу гной. Лепей, каб пшаніца прыходзіла на поле пасля бульбы або буракоў, пад якія даем гной. Нядрэнна расце пшаніца пасля кукурузы і канюшыны.

Час севу — разам з аўсом. Сеем пшаніцу радамі ў адлегласці 10—11 см, даючы па 180—200 кг насення на гектар, а ў некаторых выпадках нават па 220 кг. Угнаенне: 150—200 кг суперфасфату або супертамасшлаку, 100 кг азатніку перад севам і 50 кг салетры ў перыяд вегетацыі.

Ячмень мае падобныя патрэбы. Вясною трэба прымяняць валакушу, барану і, пры патрэбе, культыватар. Час севу пазнейшы, чым авёс. Найлепш прарастае насенне, кінутае ў падсохшую і цёплую глебу. Адлегласць паміж радамі 10—15 см. На гектар высяваецца 150—180 кг.

Угнаення трэба нямала: 120—200 кг суперфасфату, 100 кг калійнай солі (40%), азотныя ўгнаенні трэба даваць вельмі асцярожна. Вопытны селянін умее пазнаць патрэбы ў азоце па выглядзе раслін. Сакавітыя зялёныя лісткі (цёмназялёны колер) гавораць аб тым, што азотныя ўгнаенні неабавязковы. Ясназялёны колер гаворыць аб неабходнасці азотных угнаенняў.

Варта звярнуць увагу на тое, што высяваць яравыя трэба кваліфікаваным зернем. Рэпрадукцыйныя гаспадаркі атрымліваюць арыгіналы, а іншыя гаспадаркі вымяняюць сваё зерне на зерне з I адсеву (раз на 4 гады).

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

ЗІМОЙ У ГРЭДАЛЯХ

Цэнтрам жыцця жыхароў Грэдалёў у Бельскім павеце з'яўляецца злеўня малака. Раніцай, калі яшчэ вёску ахутвае сонны туман, у злеўні ўжо мнагалюдна. Тут пачуеш апошнія навінкі з жыцця вёскі і міжнароднай палітыкі. У кожнага знойдзецца паўгадзінкі часу папляткаваць. А малака зімою малавата.

— У лютым каровы скупыя, — кажа млячар Уладзімір Якубюк. — З усёй вёскі прымаю не больш 200 літраў у дзень. Але добра і гэта. Толькі што холадна тут, як у халадзільніку. Забылі печку пабудаваць. Святла таксама яшчэ не падлучана, хоць грошы прадпрыемства ўзяло за гэта.



Удзельніцы самадзейнага калектыва з Грэдалёў — Вера і Тоня Бурыла.

Злеўня — гэта плод грамадскай працы жыхароў Грэдалёў. У гэтым жа будынку змяшчаецца вясковая крама і прасторная святліца. Святліцай апякуецца моладзь, а падлягае яна сельскагаспадарчаму гуртку вёскі. Але, відаць, слабая апека, бо праз выбітае акно сыпле снег у святліцу. Брудна тут, неахайна і холадна. Не хочацца верыць, што апякуецца ёю ініцыятыўная і таленавітая грэдалёўская моладзь. А што яна менавіта такая, аб гэтым сведчыць калектыў мастацкай самадзейнасці, арганізаваны год назад. За гэты кароткі перыяд ён даў пастаноўку некалькіх п'ес, з якімі пабываў у многіх вёсках павета. Гваздом праграмы калектыва з'яўляюцца песні ў выкананні Тоні Плуг. Яе выступленні гарантуюць апладысменты. Нядаўна калектыў аб'яднаўся з самадзейнікамі з Кошак. Кіруе ім Анна Ваўранюк. Да калектыва далучыўся яшчэ аркестр са Шчытоў. Так усе разам і выступаюць. Гэта дае магчымасць развучыць больш цікавую праграму: песні, танцы, музыка, гумар, п'есы. Ён стаў папулярным на Бельшчыне.

Амяльян Бурыла з жонкай на ганку новай хаты.

* * *

А Грэдалі славяцца саламянымі матамі. За апошнія гады вёска стала асноўнай базай «Цэпэліі» ў даставе саламянак. Кросны, на якіх ткуць саламянкі, знойдзеш у кожнай грэдалёўскай хаце. Ткуць жанчыны і дзяўчаты, мужчыны і хлопцы, адным словам, усе, хто толькі мае час. Гэтая народная творчасць стала асноўным фактарам гаспадарчага развіцця вёскі. Відавочна гэта на прыкладзе сям'і Амяльяна Бурылы. 8 год назад якраз гэтая сям'я першая ў Грэдалях пачала выраб саламяных ма-

(Працяг на стар. 7)



Тым, што хочуць пазнаць матацыкл, мароз не мяшае. Практычныя заняткі праводзіць інструктар ЛОК Уладзімір Куршаль. Фота аўтара

БЕЛАРУСІЯНА

Паўстанне 1863 года і беларусы

У мінулым годзе краіна ўрачыста адзначала стагоддзе Студзеньскага паўстання. З гэтага выпадку з'явілася шмат выданняў і публікацый, прысвечаных падзеям 1863 года.

Аддзел прапаганды Ваяводскага камітэта ПАРП і Ваяводскі камітэт Фронта адзінства народа выдаў кнігу Зыгмунта Каштылы і Рышарда Красько п.з. «З гісторыі Студзеньскага паўстання на Беласточчыне». Апошні раздзел, апрацаваны Р. Красько, трактуе аб удзеле беларусаў, рускіх і літоўцаў у Студзеньскім паўстанні на нашых землях. Аўтар адзначае, што прадстаўнікі гэтых нацыянальнасцей надавалі падзеям 1863 года міжнародны характар. Р. Красько піша аб асаблівым уздыме насельніцтва Бельшчыны, якое выслала на канцэнтрацыйны пункт у першы перыяд змагання 100 сялян, узначаленых Эдуардам Кярсноўскім. У гэтым атрадзе, — падкрэслівае аўтар, — было 60% беларусаў. Цікава прадстаўляліся справы і ў Сямяціцкім павеце, дзе беларускае насельніцтва ахоўвала паўстанцаў ад царскіх войск, забяспечвала паўстанцкія атрады харчавымі прадуктамі і апекавалася раненымі. Кніга аб Студзеньскім паўстанні на Беласточчыне прыносіць рад цікавых фактаў аб барацьбе з ворагам пад Гарадком. (км)

вечыя пакуты і катаванні, цкаванне сабакамі, біццё да непрытомнасці перанеслі яны на сабе. Але ні адзін з іх нічога не сказаў фашысцкім катам, нікога не выдаў.

Восьмага сакавіка звязаных, знясіленых, змучаных, паўголых прывезлі іх у лясок каля Полька. Сюды сабралі немцы многа людзей з усіх вёсак, і на вачах усіх расстралялі 11 мужчын Полька. Па загаду немцаў расстраляных засыпалі ў яме ля магілы партызан, якія былі тут раней расстраляны.

Усе будынкі вёсачкі Полька былі знішчаны. Перастала існаваць вёска.

Да знішчэння вёскі стаяла тут 5 хат з забудаваннямі. Пасля вайны вярнуліся на свае старыя месцы толькі 3 сям'і, вядома, без мужчын, і пабудавалі сабе маленькія хаткі. У адной такой хатцы жыве Анна Казберук з успомненым сынам Лёням. Пасівеўшая жанчына, плачучы, расказвае аб сямейнай трагедыі, аб трагедыі Полька. Лёня, хаваючыся, выцірае слёзы. Нам таксама нешта сціскае за горла. Мы слухаем з хваляваннем і спачуваннем. Слухаем і думаем аб тым часе, калі восьмага сакавіка ў дзень свята жанчын маткі, жоны і дочкі загінуўшых замест весяліцца, пралівалі слёзы, калі смерць заглядала ў вочы многім, калі гора чакала людзей на кожным кроку.

М. ХМЯЛЕЎСКІ



Лясок, у якім расстрэльвалі немцы жыхароў Полька.

НЕ СУПАКОЙВАЮЦЦА НА ДАСЯГНУТЫМ

Праязджаючы па вёсках і асадах Беласточчыны (ды і не толькі Беласточчыны) адразу можна здагадацца, калі аказаліся ў Гайнаўскім павеце. Вёскі Гайнаўшчыны адрозніваюцца ад усіх іншых вёсак тым, што амаль у кожнай з іх можна ўбачыць прыгожыя, прасторныя па-новаму, па-сучаснаму абсталяваныя крамы. Нават горад Гайнаўка не мае такіх крам. Ёсць іх 94. Пабудаваны яны пры значным укладзе працы грамадскім чынам (на суму больш 3-х мільёнаў зл.) на працягу няпоўных трох год.

З гэтымі крамамі нарадзілася нешта новае, дагэтуль неспатыканае на вёсках. Ім з'яўляецца самаабслугоўванне. Кожны пакупнік сам можа ўзяць тую ці іншую рэч, якая яму асабіста спадабаецца. Прадаўшчык у краме ператвараецца толькі ў касіра.

Пачаткова цяжка было сялянам прызвычаіцца да такіх метадаў гандлю. У некаторых вёсках, так як, напрыклад, у Старым Ляўкове, людзі і прадаўшчык не маглі згадзіцца з гэтым, жадалі старой, традыцыйнай формы продажу, жадалі, каб прадаўшчык падаваў тавар. Было неяк няёмка самому ўкладаць у кошык тое, што задумаў купіць. Зараз і ў Старым Ляўкове ўжо людзі прызвычаіліся да новай формы пакупкі ў сваёй краме.

Нядаўна адбылася ў Белавежы ўрачыстасць, падсумоўваючая дасягненні ў пабудове 94 крам. Дзесяткі асоб атрымалі ад Цэнтральнай спулдзельчай рады дыпломы і адзнакі «Заслужанага дзеяча спулдзельчасці». На гэтай урачыстасці знову старшыня ПЗГС-у Кастусь Майсеня выступіў з прапановамі пабудовы трох пунктаў скупу жывёлы, шасці складаў на паліва, трох аб'ектаў прадукцыі газіраваных вод, дзвюх пякарняў.

Безумоўна, перакананы ён у тым, што яго прапановы падтрымаюць мясцовыя, ваяводскія і цэнтральныя ўлады, што і пры гэтай будове будзе падтрымка насельніцтва і паасобных устаноў у форме працы грамадскім чынам. Ужо працаўнікі ПЗГС нават абавязаліся больш 2000 працадзён працаваць бясплатна. А калі будуецца грамадскай сілай, дык тады і дзяржава не толькі не скупіцца, але фінансава забяспечвае пабудову. Пройдзе нейкі час і ўспомнены 17 новых аб'ектаў будзе пабудавана.

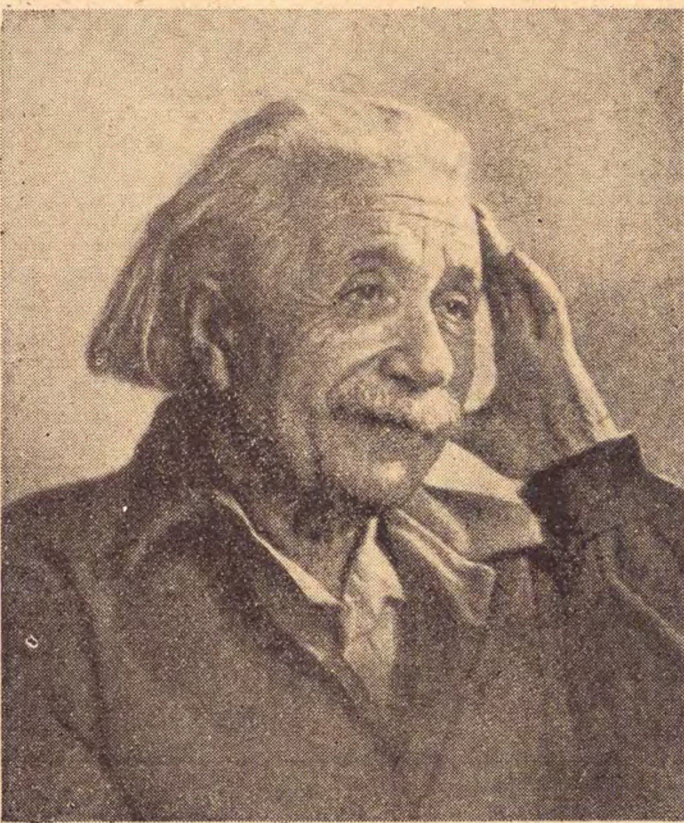
М. Хмялеўскі



Крамы ў Нараўцы.

ЛЕГЕНДА І ТАЙНА НАШАГА СТАГОДДЗЯ

ТВОРЦА ТЭОРЫІ АДНОСНАСЦІ Ў ЖЫЦЦІ. ПА ЎСПАМІНАХ СЯБРОЎ



Эйнштэйн быў таварыскі. Часам гэта таварыскасць натыкалася на нечаканы афронт. Аднойчы Эйнштэйн даведаўся, што яго берлінскі калега, спецыяліст па псіхалогіі, прафесар Штумпф цікавіцца адчуваннямі і ўяўленнямі, звязанымі з прасторай. Захаванне этыкету тут магло супасці з цікавай гутаркай, і Эйнштэйн пайшоў з ранішнім візітам. Пакаёўка, якая яго сустрэла, сказала, што пан тайны саветнік выйшаў, і спытала, што трэба перадаць. «Нічога, я зайду днём, а пакуль пагуляю па парку». У дзве гадзіны дня ён зноў зайшоў, і збянтэжаная горнічная паведаміла, што herr Geheimrat лёг адпачыць пасля снедання, паколькі Эйнштэйн не папярэдзіў яго аб сваім візіце. «Ну, што ж, я прыду пазней». Пасля другой прагулкі Эйнштэйн вярнуўся а чацвертай гадзіне. Гэтым разам тайны саветнік быў дома, і Эйнштэйн заўважыў пакаёўцы: «Вось бачыце, у канцы канцоў цярплівасць і настойлівасць заўсёды ўзнагароджваюцца». Штумпф быў вельмі ўсцешаны візітам і збіраўся правесці падыходзячую гутарку. Але Эйнштэйн пачаў гаварыць аб паняцці прастора. Бедны Штумпф, які не меў фізічнай і матэматычнай падрыхтоўкі, нічога не зразумеў і не мог уставіць у гутарку ніводнага слова. Мінут праз сорак Эйнштэйн спасцярог што вядзе гутарку з самім сабою, а візіт зацягнуўся даўжэй, чым трэба было. Ён хутка рэтыраваўся.

Эйнштэйн адзяваўся вельмі скромна. У зеніце славы ён насіў карычневую скураную куртку, шэры свіцер. На прошаныя абеды Эйнштэйн хадзіў у старамодным цёмным касцюме, а смокінг апранаў толькі ў выключных выпадках па адзінадушнаму патрабаванню сям'і.

Цікавую чалавечую рысу ў Эйнштэйне адкрывае нам у сваіх успамінах Леапольд Інфельд. Ён упершыню сустрэўся з Эйнштэйнам у 1920 г. Інфельд вучыўся ў Ягелёнскім універсітэце, але на пятым годзе навукі захацеў закончыць сваю падрыхтоўку ў Берліне ў Планка, Лаўэ і Эйнштэйна. Але ўраджэнцы Польшчы, асабліва яўрэі, сустракалі вельмі непрыхільны прыём у прускіх канцылярыях. Пасля доўгіх сумненняў Інфельд вырашыў звярнуцца за дапамогай да Эйнштэйна. Вось як апісвае Інфельд гэту сустрэчу.

«Ён быў у чорнай тужурцы і паласатых штанах, на якіх нехапала асноўнага гузіка. Той самы твар, які я ўжо столькі разоў бачыў у газетах і журналах. Але ніводная фатаграфія не магла перадаць бляск яго вачэй.

Я зусім забыў усю сваю старанна падрыхтаваную прамову. Эйнштэйн дружалюбна ўсміхнуўся і пачаставаў мяне папяросай. Гэта была першая дружалюбная ўсмешка, якую мне давялося ўбачыць з моманту прыезду ў Берлін. Заікаючыся, я расказаў яму аб сваіх клопатах. Эйнштэйн уважліва слухаў.

— Я ахвотна напісаў бы вам рэкамендацыйнае пісьмо ў прускае Міністэрства асветы, але гэта да нічога не прывядзе.

— Чаму?

— Таму што я даў ужо шмат рэкамендацый. — Потым дадаў цішэй, з усмешкай: — Яны антысеміты. (Эйнштэйн быў яўрэем — рэд.).

Ён на хвілінку задумаўся, ходзячы па пакоі.

— Тое, што вы фізік, спрошчвае справу. Я напішу некалькі слоў прафесару Планку; яго рэкамендацыя значыць больш, чым мая. Так будзе найлепш!

Ён пачаў шукаць паперу для пісем, якая ляжала тут жа перад ім — на пісьмовым стале. Я надта спужаўся, каб звярнуць яму ўвагу на гэта. Урэшце ён знайшоў паперу і накінуў некалькі слоў. Ён зрабіў гэта, не ведаючы, ці маю я хоць якое - небудзь ўяўленне аб фізіцы».

Эйнштэйн іграў на скрыпцы. Ён удзельнічаў таксама ў дабрачынных канцэртах. На гэтай ніве слава прыйшла да яго з нечаканага боку. Неяк у адным з гарадоў Германіі ён выступаў у канцэрце. Сярод публікі сядзеў малады журналіст, які меў заданне напісаць справаздачу з канцэрта. Ён звярнуўся да адной з глядачак:

— Хто гэты Эйнштэйн, які выступае сёння?

— Божа мой, ці ж вы не ведаеце? Гэта ж вялікі Эйнштэйн.

— Ах, так, зразумела. — І ён пачаў нешта страчыць.

На наступны дзень у газеце была надрукавана справаздача аб выступленні вялікага музыканта Альберта Эйнштэйна. Аб ім гаварылася як аб музыкальнай славутасці, як аб непараўнальным віртуозе — скрыпачу.

Было смеху, і найбольш весяліўся сам Эйнштэйн. Ён выразаў заметку, пастаянна насіў яе з сабой і, паказваючы знаёмым, гаварыў:

«Вы думаеце я вучоны? Я славуты скрыпач, вось хто я на самай справе!»

Густаў Букі, лекар, які лячыў Эйнштэйна, расказвае, што Эйнштэйн не згаджаўся на просьбы пазіраваць мастакам, але існаваў аргумент, які дзейнічаў на яго беспамылкова. Дастаткова было мастаку сказаць, што партрэт Эйнштэйна паможа яму хоць на нейкі час выйсці з нэнды, і Эйнштэйн пакорна траціў доўгія гадзіны, пазіруючы бедняку. Букі піша, што якім бы сільным не было ўражанне, якое ўзнікла ад глыбіні і нечаканасці думак Эйнштэйна, «усё ж яго чалавечнасць была найбольшым і самым зварушлівым цудам».

АПЕРАЦЫЯ НА НОВАНАРОДЖАНЫМ

Новы метад выпраўлення прыроджанай заганы — «воўчай пашчы»

Не раз «воўчая пашча» ў першы год жыцця дзіцяці прыводзіла да фатальнага выніку. Калі яно і выжывала, злашчасная шчыліна паміж поласцямі рота і носа парушала нармальнае дыханне, вельмі ўскладняла жыўленне.

У шэсць гадоў — рэдка ў больш раннім узросце, у два ці тры гады, — дзіцяці з гэтым прыроджаным недахопам рабілі пластычную аперацыю і закрывалі шчыліну паміж поласцямі рота і носа. Не заўсёды, праўда, вынікі аперацыі радавалі медыкаў: шчыліна не зрасталася, не ўсе функцыі аднаўляліся поўнасцю, адзначалася недаразвіццё сківаіц.

У Ерэване дацэнт Інстытута траўматалогіі і артапедыі Хачатур Бадалян распрацаваў і ўпершыню ў медыцынскай практыцы з ювелірнай тонкасцю зрабіў аперацыю па ліквідацыі «воўчай пашчы» ў нованароджанага.

Трохдзённы малы, у якога яшчэ нават не было імя, праляжаў гадзіну на аперацыйным стале і яму аднавілі перагародку паміж ротам і носам.. Аперацыя прайшла паспяхова: дэфект у малога ліквідаван, дзіця развіваецца нармальна.

Пасля першага пацыента хірург апераваў яшчэ траіх дзяцей. Цяпер яны знаходзяцца пад наглядам урачоў.

(АДН)

ВЯСЕННІЯ ПЛАШЧЫ







Недалёка ўжо вясна і напэўна не адна з вас, дзяўчаты і жанчыны, думае ўжо аб новым плашчы або аб пераробцы і новай дэкарацыі свайго старога плашча. Але не ведае як.

І вось мы прыходзім з дапамогай у самую пару. Паглядзіце. Звярніце ўвагу, што ўсе плашчы ў розныя па велічыні краткі. У гэтым сезоне краты, краткі і палоскі — гэта наймаднейшыя матэрыялы на плашчы. Якія колеры модныя? Цёмнасіні, карычневы, каштанавы, усе адцені кавы з малаком і шэрага. Звярніце ўвагу на ўскосныя кішэні і рэгланавыя рукавы.

„САТУРН" Васіль Ардаманцкі

Прыйшоў час рашучага наступлення савецкіх войск на Цэнтральным фронце. У гэтыя дні Зомбах і Мюлер правялі запар некалькі нарад супрацоўнікаў «Сатурна». Рудзін прысутнічаў на нарадзе, якую вёў Мюлер.

— Нам трэба быць гатовымі да рускага націску на нашым фронце. Ім няма дзе больш наступаць, — так пачаў гэту нараду Мюлер.

Рудзін ледзь не рассмяяўся...

У гэтым, сорак чацвёртым годзе, ведамства Гебельса яўна не паспявала пераварыць падзеі. Міністр прапаганды выкручваўся, як мог. Яшчэ паўгода назад гітлераўская прапаганда ўсе няўдачы на савецкім фронце называла «ажыццяўленнем дальнавідных задумаў вярхоўнага камандавання». Цяпер гэтай тэрміналогіяй не карысталіся. У зводках і каментарыях ужо з'явіліся такія прызнанні, як «перавышаючыя сілы праціўніка», або «даўно вядомая трэніраванасць рускіх весці ваенныя дзеянні ва ўмовах зімы», ці «каварнае выкарыстанне праціўнікам тыпова рускага вясенняга бездарожжа». Толькі безнадзейныя тупіцы не маглі зразумець, што стаяла за гэтымі тлумачэннямі. Душы немцаў усё мацней прыгнятала трывога. Нават спасылкі на выратавальны геній фюрэра ўжо нікога не супакойвалі. Больш падымала дух абяцанне цуда, якое называлася «сакрэтная зброя».

Мюлер не чакаў гэтага цуда. Ён чакаў савецкага наступлення на сваім фронце, разважаючы з ашаламляючай прастатой і лагічнасцю: «Рускім проста няма дзе больш наступаць; усюды, дзе можна, яны гэта ўжо зрабілі. Цяпер чарга за намі. А калі так, трэба быць да гэтага гатовымі».

Зачытаны на нарадзе загад Зомбаха не змяшчаў нічога канкрэтнага ці практычнага. Гэта быў набор напышлівых фраз аб неабходнасці быць, як ніколі, арганізаванымі, аб спецыяльнай адказнасці абвера перад Германіяй і яе фюрэрам і г.д. І толькі ў канцы загаду было нешта практычна і вельмі важнае для Рудзіна — адказным за эвакуацыю «Сатурна» назначаўся Мюлер.

Нарада адбывалася 6 чэрвеня вечарам. А на другі дзень сатурнаўцы даведаліся аб высадцы саюзнікаў Расіі ў Францыі. Вестка панікі не выклікала. Гітлераўская прапаганда супакойвала немцаў. «Нічога сур'ёзнага не здарылася, проста Чэрчыль і Рузвельт лезуць у другі Дзюнкерк, і чым больш яны сваіх салдат высадзяць на французскім узбярэжжы, тым горш для іх,» — так сказаў па радыё 7 чэрвеня кіраўнік ведамства друку Шмідт.

Дзюнкерк не здарыўся, Германія атрымала другі фронт. 22 чэрвеня пачалося магутнае наступленне савецкіх войск на Цэнтральным фронце. 23 чэрвеня ў «Сатурн» прыляцеў Хупенкотэн. Паўнамоцтвы, з якімі ён прыімчаўся, былі грыху дзіўнымі. Усе ведалі, што гестапавец, які робіць вялікую кар'еру і ведалі, што ён — адкрыты праціўнік Канарыса, а той, у сваю чаргу, ненавідзеў гэтага выскачку. Хупенкотэн прыбыў з дакументам, падпісаным Кальтэнбрунерам. Адначасова ў «Сатурн» прыйшла шыфроўка Канарыса аб аказанні яму неабходнага садзейнічання.

Я павінен пераглядзець увесь ваш агентурны архіў, — безапеляцыйным тонам заявіў Хупенкотэн.

— Я хацеў бы ведаць, чым гэта выклікана? — спытаў Зомбах.

На твары Хупенкотэна з'явілася нахабная ўсмешка.

— Вы што, сапраўды не ведаеце?

— Адмірал Канарыс у шыфроўцы аб вашым прыбыцці да нас істоты справы не ўдакладняе, — афіцыйна сказаў Зомбах.

— Натуральна! Адмірал разлічвае, што вы ведаеце ўсё без яго тлумачэнняў. Вы проста не можаце не ведаць! Паверыўшы вашым зводкам, вярхоўнае камандванне аслабіла Цэнтральны фронт, і, як толькі гэта было зроблена, рускія менавіта тут пачалі наступленне. І пасля гэтага вы пытаеце, чым выклікана маё заяўленне.

Зомбах маўчаў. Не тлумачыць жа гэтаму выскачцы тэхналогію працы абвера, па якой матэрыялы «Сатурна» з'яўляюцца не больш як паўфабрыкатам, і што ў такіх пытаннях іх канчатковая пераправерка — справа ўсяго абвера і генштаба.

Хупенкотэну прыдзялілі пакой побач з кабінетам Мюлера і перанеслі туды дасье ўсіх агентаў «Сатурна». Два дні з раніцы да позняй ночы Хупенкотэн капаўся ў паперах і раніцай на трэці дзень заказаў сабе самалёт, пасля чаго зайшоў да Мюлера.

— Ну, якое ў вас уражанне? — асцярожна спытаў Мюлер.

Хупенкотэн адказаў не адразу.

— Калі лічыць, што ў паведамленнях вашых агентаў ёсць дэзінфармацыя, зробленая рукамі праціўніка, то гэту працу праціўніка трэба прызнаць геніяльнай. Наўрад ці такое прызнанне адпавядае нашым інтарэсам, — сказаў ён.

— Думка аб магчымай дэзінфармацыі з выкарыстаннем нашых агентаў непакоіць мяне даўно, і я аб гэтым інфармаваў упраўленне бяспекі, — сказаў Мюлер. — Але магло быць і так: праціўнік атрымаў даныя аб аслабленні нашага Цэнтральнага фронта і перамяніў раней прыняты ім план дзеяння.

Хупенкотэн насмешліва глянуў на Мюлера.

— Вельмі лоўка, падпалкоўнік. Ідэальная пазіцыя! З аднаго боку, вы сігналізавалі аб небяспецы, а з другога — ніякай небяспекі і няма, а ёсць толькі віна нашага генштаба, які выявіў сакрэты свайго дзеяння. Спрытна! А мо' толькі штосьці адно?

Мюлер прамаўчаў.

ТРЫБУНА чытачоў

ЗІМОЙ У ГРЭДАЛЯХ

(Працяг са стар. 5)

таў. Вырабам саламянак займаецца жонка Амяльяна і дзве дачкі. Абавязаліся яны кожны месяц выткаць саламянак на 2,5 тысяч злотых. План гэты заўсёды перавыконваюць. Амяльян Бурыла мае таксама сваю гаспадарку, гадуе тры дойныя каровы. За продаж малака ён у сярэднім атрымоўвае па 1,5 тысячы злотых у месяц. Заробленыя грошы Бурыла прызначае на развіццё гаспадаркі. За апошнія гады ён купіў малатарню, жняярку і касілку, сячкарню, манеж, парнік, швейную машыну. Нядаўна пабудаваў прыгожы новы дом (тры пакоі, кухня, кладоўка) і свіран. У хаце Бурылы новая мэбля, добрая вопратка. А ў мінулым годзе ён купіў матацыкл за 24 тысячы злотых.

— Для сына будзе, — кажа, — які хутка закончыць вышэйшую эканамічную школу.

Сям'я Бурылы не выключная ў Грэдалях. Хопіць прайсціся вёскай ды паглядзець на новыя прыгожыя дамы, добра ўпарадкаваныя панадворкі, каб пераканацца, што людзі жывуць тут заможна. Зімовы час, больш свабодны ад працы на гаспадарцы, грэдалёўскія мужчыны пастанавілі выкарыстаць на навуку. 37 асоб запісалася на матацыклетны курс. Некаторыя з іх ужо маюць свае матацыклы. Іншыя купяць вясной. Ну што ж, відаць, збрыдла вясковым людзям пешшу хадзіць. Тэхніка выручае.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Сельгасгурток і жанчыны

Сельскагаспадарчы гурток у Ляшуках існуе ўжо ад 1962 года. Налічвае ён 20 членаў. Старшынёю гэтай арганізацыі з'яўляецца Мікола Купцэвіч. Ужо гурток мае шмат сельскагаспадарчых машын, якія значна аблягчаюць працу сялян. Гурткоўцы намагаюцца дабіцца лепшых ураджаяў і лепшых вынікаў у жывёлагадоўлі.

Жанчыны Ляшукоў таксама аб'ядналіся ў гурток вясковых гаспадынь. Узначальвае яго Эма Харкевіч — дзельная і ініцыятыўная жанчына. За добрую працу гуртка жанчыны атрымалі пральку, якою па чарзе карыстаюцца.

Толік Харкевіч
вёска Ляшукі

ПОСПЕХ ЗААХВОЧВАЕ

Альхоўскі драмгурток выступаў паспяхова ў сваёй вёсцы і Старым Ляўкове з п'есамі «Дзесяць гектараў» і «Мікітаў лапаць», песнямі, вершамі і гумарам.

Поспех у гэтых вёсках заахвоціў моладзь да далейшых выездаў. Самадзейнікі пабывалі яшчэ ў двух вёсках — у Масеве II і Семяноўцы.

За заробленыя грошы моладзь аплаціла членскія складчыны БГКТ за 1964 год.

Варта таксама адзначыць і тое, што пры гуртку БГКТ арганізаваўся вячэрні курс сельскагаспадарчых ведаў. Заняткі вядуцца настаўніцай Тамарай Раманчук па два разы ў тыдзень.

Міхась Гаротны



На лесазагатоўках — Фота М. Хмялеўскі

ЗАРАБІЛІ НА КАМЕННЯХ

На будову вуліц і маставых трэба шмат камення. А каменне — гэта грошы. У мінулым годзе ў Гайнаўцы брукаваліся некаторыя вуліцы. І пры іх будове добра зарабілі сяляне з навакольных вёсак. За дастаў аднаго кубічнага метра дробната камення плацілі па 80 зл і па 100 зл. за брукоўцы. Дубіны, Навасады, Арэшкава, Ліпіны былі галоўнымі дастаўшчыкамі. З гэтых вёсак і фурманкамі і трактарамі вазілі каменне ў Гайнаўку.

Міша Тэлешэўскі

ЛЮДЗІ НАШАЙ ПОШТЫ

Пошта ў Старым Ляўкове знаходзіцца ў цесным памяшканні. Але, нягледзячы на гэта, прыемна сюды зайсці ў якой-небудзь справе, таму што людзі тут прыемныя. Начальнік пошты Міша Смольскі заўсёды сустракае добрым словам усіх наведвальнікаў.

Некалькі добрых слоў трэба таксама сказаць і аб пісьманосцу Івану Пякарскім. Працуе ён ужо тут шмат год. Кожнаму вядома, што праца пісьманосца нялёгкая, асабліва зімою, калі ўсе дарогі і сцежкі занесены снегам. Але наш пісьманосец на гэта не зважае. Ён намагаецца, каб свежую газету і ліст занесці як можна хутчэй. За сваю шчырую і ахвярную працу здабыў ён у нашым паштовым раёне вялікую пашану.

Віктар Харкевіч
вёска Старое Ляўкова

ТАРНОПАЛЬСКАЯ КРАМА

У Тарнопалі ад 1962 года ёсць прыгожая, прасторная крама. Знаходзіцца яна каля дарогі Семяноўка — Лука. Таму выгадна наведаць яе і ўсім падарожным. Купляць ёсць што ў краме. Можна набыць у ёй нават матацыклы, якіх зараз стаіць там пяць штук.

Прадаўшчыком працуе наш аднавясковец Іван Садоўскі. Хваляць яго жыхары Тарнопаля за тое, што ён ветліва абслугоўвае людзей, паслухмяны, дбае аб парадку і забеспячэнні крамы ўсімі патрэбнымі матэрыяламі.

Славамір Садоўскі
вёска Тарнопаль

ЯШЧЭ АДЗІН НА БЕЛЬШЧЫНЕ

У Бельскім павеце прыбыў яшчэ адзін сельскагаспадарчы гурток. Арганізаваны ён нядаўна ў Галадах. У гурток запісалася каля 20 сялян. А старшынёй выбраны добры гаспадар Станіслаў Любавіцкі. У першую чаргу гурток паклапаціўся аб забеспячэнні сялян мінеральнымі ўгнаеннямі. Вёска ўжо іх атрымала. У бліжэйшы час гурток купіць абмалотачны агрэгат і другія сельгасмашыны.

Стась

КІНО

Праграма на 17—22.III. 1964 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Droga do przystani" (radz.), 17—18. „Nieznajomi z pociągu" (USA), 20—22.

Кляшчэлі
„Gdzie rzeki błyszczą w słońcu" (czeski). 17—19. „Niewidomy muzyk" (radz.), 20—22.

Дубіны
„Opowieść o prawdziwym człowieku" (radz.). 21—22.

Нараў
„Kozara" (jugosł.), 18—22.

Нараўка
„Król Maciuś I" (polski), 18—22.

Чаромуха
„Poławiacze gąbek" (radz.), 17—19. „Nieznajomi z pociągu" (USA). 20—22.

Чыжы
„Torreador" (meksykański), 18—22.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Przystanek — komisariat" (węgierski), 18—22.

Бранск
„Wyprawa w Tatry Słowackie" 17—19. „Nieletni świadek" (angl.), 20—22.

Гродзіск
„Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 21—22.

Орля
„Siedem nianiek" (radz.), 18—22.

Райск
„Po latach" (radz.). 18—22.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Ziemia aniołów" (węgierski), 17—19. „Kanciarze i Spółka Akcyjna" (NRF). 20—22.

Міхалова
„Tylko we dwoje" (angl.), 17—19. „Yokmok" (polski). 20—22.

Супрасль
„Jutro na orbitę" (radz.), 17—19. „Sąd" (radz.), 20—22.

Чорна Беластоцкая
„Rocco i jego bracia" (włoski), 17—18. „Dziewczęta" (radz.). 19—20. „Przygody Krosza" (radz.), 21—22.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Ocean Lodowaty wzywa" (czeski), 17—19. „Kanciarze i Spółka Akcyjna" (NRF). 20—22.

Мілейчыцы
„Stworzenie świata" (czeski), 17—18. „Zabawa na sto dwa" (angl.), 19—20. „Haszek i jego Szwejk" (radz.), 21—22.

Нурэц
„Pan Marszałek i ja" (NRF), 17—19. „Yokmok" (polski). 20—22.

Сідра
„Dziewczęta" (radz.). 17—19. „Ostatni kurs" (polski). 20—22.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Wąż morski z Loch Ness" (angl.), 17—19. „Zbrodniarz i panna" (polski). 20—22.

Сухаволя
„Zakochała się dziewczyna" (radz.), 17—19. „Daleka jest droga" (radz.), 20—22.

Шудзялава
„Poślubny rejs" (angl.), 18—22.

Янаў
„Rodzaj miłości" (angl.), 17—19. „Krążownik szos" (franc.), 20—22.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Ludobójcy" (szwedzki), 21—22.

Новы Двор
„Diabeł morski" (radz.), 21—22.

Ружаны Сток
„Ręka w potrzasku" (NRF), 17—19. „Ostatni kurs" (polski), 20—22.

— Куды разумней было б даказаць фюрэру, што тут абвер Канарыса з'еў тое, што яму сунуў у рот праціўнік, — сказаў Хупенкотэн. — Але, на жаль, у матэрыялах такіх доказаў няма. Усё вельмі перакапаўча.

— А што, калі выклікаць трох - чатырох агентаў, якія маюць дачыненне да гэтай версіі, і выбіць у іх прызнанне?

— Па вашаму выкліку прыбудуць агенты, якія былі ў руках рускіх? — спытаў Хупенкотэн.

— Яны прызнаюцца і ў тым, што рускія наўмысна іх адпусцілі, каб прыдаць большую веру дэзінфармацыі.

Хупенкотэн паглядзеў на Мюлера амаль здзіўлена і адначасова адабраюча.

— У найгоршым выпадку, гэта ваша думка можа прыдасца. Я далажу аб гэтай ідэі. Як група «Два ікс»?

— Ужо закінуў звыш сарака асоб.

— Толькі?

— Я вяду вельмі строгі адбор.

— Улічыце, Мюлер, у гэтай аперацыі зацікаўлены сам Гімлер. Спадзяюся, вы разумееце, як далёка нацэлена гэта яго задума? Справа ў выратаванні нашых ідэалаў нават у выпадку ваеннай катастрофы.

— Я разумею гэта.

— Гімлер ніколі яшчэ не памыляўся. Рускія заўтра стануць праціўнікамі сваіх сённяшніх саюзнікаў. І мы падключымся не з голымі рукамі. Я выпадкова прачытаў загад, па якому за эвакуацыю адказваеце вы. Гэта трэба зламаць. Прыдумайце матывы для гэтага. Як вывезе Зомбах адсюль сваю калымагу, павінна быць яго клопатам. Вы перад райхміністрам адказваеце за справу «Два ікс» і павінны клапаціцца толькі аб гэтым. Дарэчы, эвакуацыя вам на руку. Пакідайце агентаў проста тут. Рабіце гэты пасеў і пры далейшым руху на захад.

— Я ўжо раблю гэта. Толькі пакуль я адсылаў іх бліжэй да фронта.

— Цудоўна! — Хупенкотэн паглядзеў на гадзіннік. — Пара.

(Працяг праз тыдзень)

116



Дарагое **Сэрцайка!**

У сёмым нумары «Нівы» прачытаў я пісьмо Міхася з Нарвы, Гайнаўскага павета, які выказвае свае думкі адносна Ані з Сакольскага павета. Аднак, на жаль, трэба сцвердзіць, што Міхасёва пісьмо не ўносіць нічога новага, толькі сцвярджае сухія факты, якія ўжо сталіся, якіх ужо не адвярнуць. Ды мала таго. Міхась яшчэ мацней абвінавачвае Аню, ды не толькі адну яе, але ўсе Ані, выказваючы гэтым самым, што нашы Ані вельмі наіўныя, без волі, словам, нашы Ані — гэта нейкія распусніцы.

З гэтым я ніколі не згаджуся. Чаму мы заўсёды стараемся скідаць віну на слабейшага? Чаму заўсёды вінаваты толькі адны дзяўчаты? А мы, мужчыны, — хто? Ідэалы, анёлы, каралевічы, незапляміленыя ягняткі, патаптаўшы зямлю і дзявочую чысціню? Нам дазволена крыўдзіць жанчыну, бо я а безбаронная істота? Нам можна апляваць яе? А ёй? О не, мы не дамо ёй адазвацца. Маўчы і ўсё. У сваім пісьме Міхась мае прэтэнзію да Ані, чаму яна не параілася перад тым, як гэта сталася. Мела даволі часу. А ці Міхась так добра ведае псіхіку чалавека, ды яшчэ псіхіку маладой дзяўчыны, якая стаіць на раздарожжы дзяцінства і сталасці? Лёгка гаварыць, чаму не параілася. А ці Міхась раіць Ані, як яна цяпер павінна жыць, як перанесці ўсё тое, што чакае яе ў будучыні? Не раіць. Ды і не ведае як. Аня даверылася Колю таму толькі, што яна ўбачыла ў ім усё высакароднае, што мае чалавек. Яна ўяўляла яго і эалам, чалавекам разумным, адказным за свае пастулкі, а перад усім шчырым сябрам свайго жыцця. І толькі таму даверылася Колю. Аднак Коля не апраўдаў Аніных надзей. Калі дабіўся свайго, пакінуў яе. Але таму толькі, што Коля ад цябе. Аня, адышоў, ты можаш быць шчаслівай. Бо павер мне, што з такім чалавекам ніколі б не мела шчасця. Не спадзявайся, што ён вернецца і будзе ў цябе прасіць на каленях прабачэння. І хац калі-небудзь і вярнуўся б, гані яго, як паршывага сабаку. Гэта эгаіст і трус, які ўцякае, баючыся адказнасці за свае пастулкі.

Не думайце, што справа Ані — гэта нейкая дробязь. Гэта вялікая праблема ўсяго грамадства, якое менавіта з-за такіх паршывых Коляў распадаецца, траціць узровень маралі. Думаю, што Аня яшчэ не зусім страціла давер да мужчын. Так нельга думаць. Не ўсе мужчыны такія подлыя, якім аказаўся Коля. А калі ты, Аню, яшчэ верыш крыху людзям, тады напішы да мяне праз рэдакцыю «Нівы». Вельмі буду рады. Хацелася б убачыць цябе і пераканацца, ці сапраўды ты такая, якой я цябе ўяўляю ў гэтым пісьме. А што гэтак сталася — здараецца. Усе мы памыляемся, адны больш, другія менш. Патрэбна цвёрдая воля. Але веру, што ўсё перанясеш і знойдзеш чалавека, які належна ацэніць тваё каханне, і ты будзеш шчаслівa. Вельмі табе гэтага жадаю.

Валодзя
з Беластоцкага павета



ДУМКІ ЯСЬКІ АПАЛОНІКА

Чалавек на ўзроўню хац.., дастань яшчэ вышэй і адарваўся ад зямлі.

✲

Чаму той, хто кожнаму мае добру раду, сам сабе не можа параіць.

✲

Ішоў цвёрдымі крокамі праз жыццё, пакуль не застраг у дрыгве.

✲

Вастрыў на кагосьці зубы, пакуль самога суседаў бобік не пакусаў.

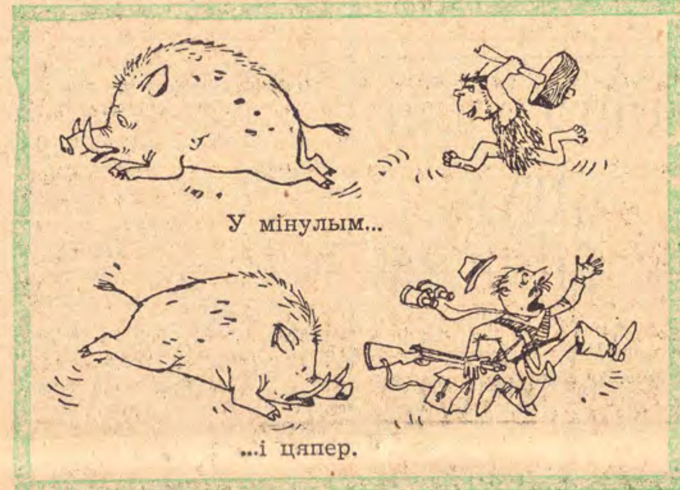
✲

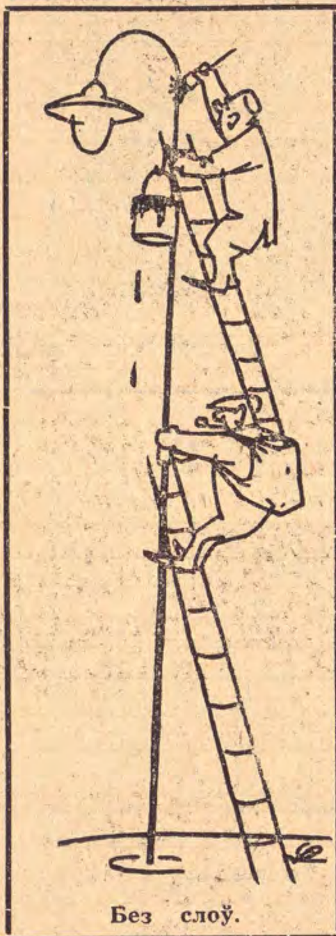
Кожная кліка падобна да дубовай бочкі: выскачыць адна клепка — цэлая бочка рассыплецца.

• • •

ЛЯНІВАЯ ДАЧКА

Лянівая дачка ўначы будзіць маці:
— Мамо, падайце вады напіцца.
— То ўстань сама і напіся...
Праз хвіліну зноў:
— Мамо, ну прынясіце вады чапіцца.
— Перастань, а то біць буду!
— Ну, то як устанеце мяне біць, заадно і вады прынясіце.


У мінулым...
...і цяпер.


Без слоў.

ЗНАЙШОЎ ВЫХАД

Да аднаго гаспадара ў хату зайшоў суседскі хлопчык. Прывітаўся, стаў каля стала і глядзіць, як гаспадар упляне вялікі кавалак свініны. Васю вельмі захацелася мяса, але прасіць не адважыўся. Пастаяў яшчэ хвілінку і кажа:

— Дзядзьку, мой татка хутка будзе калоць парася, мы і вам дамо мяса варанага...

• • •



Ён увайшоў у гісторыю з чорнага ўваходу.

• • •

ПАПУЛЯРНЫЯ СЛОВЫ

Прафесар: — Якія тры словы часцей за ўсё ўжываюць студэнты?

Студэнт: — Я не ведаю.

Прафесар: — Правільна.

• • •

ХТО ВІНАВАТЫ

Селянін спяшаў на прыгарадны поезд. Не паспеў дабегчы да станцыі, як поезд толькі хвост яму паказаў. Разгневаны селянін паказаў кулак і крыкнуў машыністу наўздагон:

— Чорта з два ты заробіш, як так будзеш людзей вазіць.



«І.г.д.» мы ўжываем для таго, каб даць зразумець, што мы ведаем больш, чым ведаем.

УСЯЧЫНА

ЗОРКА Ў КЛЕТЦЫ

Не, сябры, нельга замыкаць жанчын у клетцы, асабліва такіх чаруючых, як Ціна Луіза, якая выступіла м. інш. у «Кане Невады» партнёршай Роберта Тайлора. Знайшоўся аднак джэнтэльмен, які 23-гадовай вязняцы падаў шклянку аранжады.



ЧАМУ ЛЮДЗІ ТАК МНОГА ГАВОРАЦЬ

Згодна з падлікамі амерыканскіх вучоных, адзін з самых лёгкіх заняткаў у свеце — весці гутарку. Яна не патрабуе асаблівых затрат энергіі.

Магутнасць, напрыклад, адначасовай гаворкі ўсіх людзей нашай планеты будзе не большай за магутнасць аднаго легкавога аўтамабіля маркі «Масквіч».

Гэта дае падставы сцвярджаць, што балбатуны і аматары пампаваць языком (а такіх было нямала ва ўсе часы) ніколі не заставаліся ў накладзе.



Жыццё лёгкае для соваў, далечыня не маніць іх; арол жа імкнецца ўзняцца да сонца, хоць можа ўпасці з выпаленымі вачыма, з разбітым дзюбам і стаць забаўкай хваляў марскіх.

Віктар Шэрбюле (1829—1899) — швейцарскі пісьменнік.

ГАВОРАЧАЕ ПІСЬМО

Як сляпой курыцы трапляецца зернетка, так і куму ўдалося пабываць у сталіцы.

Надзівіўся кум на велізарныя дамы, дзе змясціліся б жыхары ўсёй вёскі, павохкаў перад магазінамі, у якіх выбірай - перабірай, паўзіраўся на вулічны рух, аж у вачах зарабацела. А як засмактала пад лыжачкай, пайшоў у рэстаран, каб падмацавацца вітамінамі: халоднымі і гарачымі, рэдкімі і густымі. Пры рэстаранным століку і пачуў кум гутарку аб гаворачых пісьмах. Спадабалася куму гэта выдумка. За малыя грошыкі сюрпрыз для жонкі і сенсацыя для суседзяў.

Папалуднаваўшы, рушыў кум на пошукі патрэбнага кааперпункту. Дух захапляла, калі пераходзіў ён вуліцы. Аўтамабілі, трамваі і тралейбусы спаборнічалі паміж сабой у імкненні збіць кума з ног, а ён уюном выслізгваўся з-пад самых колаў. Шафёры высоўвалі галовы, лаяліся брыдка, відавочна, з прыкрасці, што кум жывым застаўся. Два разы затрымлівалі кума, штрафаваць збіраліся, але і тут кум выкруціўся. Шчасліва дабраўшыся да кааператыўнага атэлье «Муз-усмешка», кум падыктаваў у трубку: «Перадаю сталічнае прывітанне маёй жоначцы. Я жывы і здаровы, хоць з дзесяць разоў ледзь не пераеханы, чаго і табе жадаю. Палажы ў жолаб кавалак солі, гэта для жывёлы прысмак. Не сумуй, толькі ў акно выглядай, як прыеду. Навука наша магутна: вось я за трыццатай міляй кручуся, а ў хаце з табою гутару. Не прастудзіся, выходзячы па ваду, надзявай целагрэйку. Абдымаю цябе».

Пры праверцы пласцінкі — адкрыткі кум заўважыў:

— Голас быццам бы іншы.

— Нічога дзіўнага, — вытлумачыў тэхнічны кантралёр, — праз апарат і розныя дроцікі прасачваецца голас.

У касе кум за 25 зл. атрымаў чэк, які абмяняў на канверт з пласцінкамі. Напісаўшы адрас і прыляпіўшы марку, апусціў гэты канверт у паштовую скрынку.

Праз некалькі дзён вярнуўся кум дамоў. Жонка сустрэла яго халадна. Сталічны падарак — шаўковую хустку — скомкала і спытала: — Як туфелькі, падыйшоў нумар?

— Ну і нумар, каб я здох, куды гнеш не ведаю, — сказаў кум.

— Я табе нагну, — абарвала кума жонка, — уся вёска ведае аб тваіх сталічных штучках.

— Зглузду з'ехала? — здзівіўся кум.

— Пераканаемся, — злосна буркнула жонка і энергічна крутанула ручкай патэфона.

Закіvалася мембрана, зашаптала, потым загаварыла: «Маё сэрцайка, Лідачка, я выслаў табе туфлі наймаднейшыя ў сёлеташнім сезоне. Здарма ты, душачка, дакарала мяне па тэлефоне жонкай. Гэта дурная і неахайная баба. У параўнанні з табой усё роўна, што лучына пры сонцы. Цалую горача і моцна твае пальчыкі і ўсё іншае».

Атарапеў кум. І голас, хай ён прападзе, быў голасам быццам бы не кума.

Ці ўдасца куму пераканаць жонку, што ў кааператыве пераблыталі пласцінкі, — лясун ведае.

Дзядзька Лявон

— Спачатку я думала, што ён заходзіць у нашай дачкі, а зараз бачу, што яго каньяк твой вабіць.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Пеці Сакоўскага са Спічак, Бельскага павета, і Ані Трафімюк з Мокрага, Бельскага павета, змяшчаем модную песню з рэпертуару папулярных «Філіпінак».

WALA — TWIST



**Pan Twardowski z góry wołał poprzez chmury:
„Brawo, Walu, bis!"
I zaśpiewał Wali z księżycowej dali:
„Walentyna — twist".**

**Walentyna, Walentyna,
Już gwiazd kraina ją dobrze zna.
Były kwiaty dla Gagarina,
A Walentyna twista ma.**

**Walentyna, Walentyna,
To pierwsza w świecie podniebna miss.
Jej imieniem więc się zaczyna
Najnowszy, Walentyna — twist.**

**Może Księżyc stary znajdzie dwie gitary
Przyśle tobie list,
Żeb-ś przeleciała, żebyś zaśpiewała,
„Walentyna — twist".
Walentyna, Walentyna itd.**

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89 centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bitk L-3